

**UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO
PRAHA**

**BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM
2011–2014**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Radka Prosová

Portrét protektorátního novináře Čeňka Ježka

Praha 2014

Vedoucí bakalářské práce:
Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR FULL-TIME STUDIES

2011-2014

BACHELOR THESIS

Radka Prosová

Portrait of protectorate journalism Čeněk Ježek

Prague 2014

Work Supervisor:
Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 7. března 2014

Radka Prosová

Poděkování

Za všestrannou pomoc při vzniku této bakalářské práce a cenné rady náleží mé poděkování především Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá životem a dílem českého protektorátního novináře Čenka Ježka, který byl roku 1946 odsouzen Národním soudem v Praze za svou novinářskou činnost v období Protektorátu Čechy a Morava. Čeněk Ježek byl odsouzen k patnácti letům těžkého žaláře, přestože se necítil vinen. V jeho prospěch svědčilo i velké množství svědků.

Klíčová slova

Agrární strana, aktivismus, Českomoravský rolník, kolaborace, Mnichovská dohoda, nacismus, Národní soud, Protektorát Čechy a Morava, retribuice, Venkov.

Annotation

The aim of the thesis is to evaluate the Čeněk Ježek's case, a fore prominent protectorate journalist. He was judged on his activities during the era of the Protectorate Bohemia by the National court in the period 3 April 1946. He was judged and sentenced to jail for a 15 year penalty although him and his witnesses did not consider him to be in fault for his activities.

Key words

Agrarian party, activism, collaboration, Českomoravský rolník journal, Nazism, National Court, Protectorate Bohemia and Moravia, retribution, Venkov journal.

OBSAH

1. ÚVOD	8
1.1 Téma, cíl a struktura práce	9
1.2 Pramenná základna	10
1.3 Dosavadní stav zpracování tématu	11
2. HISTORICKÝ KONTEXT DOBY	13
2.1 Mnichovská dohoda	13
2.2 Situace v Československu po podepsání Mnichovské dohody	13
2.3 Protektorát Čechy a Morava	15
3. SITUACE TISKU PO MNICHOVSKÉ DOHODĚ	17
4. KOLABORACE A AKTIVISMUS	19
4.1 Tiskové poměry v době okupace	20
5. RETRIBUČNÍ ZÁKONY	25
5.1 Velký retribuční dekret	26
5.2 Vytvoření Národního soudu	28
5.3 Malý retribuční dekret	28
6. SOUDNÍ PROCESY S KOLABORANTY	30
7. NOVINÁŘ ČENĚK JEŽEK	32
7.1 Kariéra	32
8. SOUDNÍ PROCES S NOVINÁŘEM JEŽKEM	34
8.1 Strategie obžaloby	35
8.2 Proces	37
8.3 Rozsudek	42
9. ZÁVĚR	46
10. SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY	48
11. SEZNAM PŘÍLOH	50

1. ÚVOD

Bouřlivé období obsazení českých zemí armádou nacistického Německa 15. března 1939 a následné zřízení Protektorátu Čechy a Morava jsou jednou z nejzásadnějších kapitol české historie. Země upadla do hluboké politické a morální krize, která měla za následek dlouhodobé sociální a ekonomické problémy národa. Nacistický režim nebyl jen cizí okupací, ale také brutální politickou diktaturou totalitárního typu, jakou česká společnost nikdy nezažila.¹ Aktivní část obyvatel se rozdělila na dva protilehlé tábory. Na jedné straně stáli účastníci odboje, kteří neúnavně bojovali za samostatnost státu všemi dostupnými prostředky, na straně druhé kolaboranti sympatizující s německou politikou. Většina společnosti pak stála mezi těmito dvěma krajními pozicemi. Využívané prostředky jako je zastrásování, zatýkání či popravy vedly k atmosféře neustálého strachu a nejistoty.

I přes velké změny, které v této době nastaly, vytvářeli Němečtí okupanti iluzi normálně fungujícího státu. Tuto představu jim pomáhal šířit tisk, který v té době sloužil jako manipulační prostředek. Tisk jako nástroj politické propagandy měl pro německé úřady v období protektorátu strategický význam. Novináře působící na území protektorátu lze rozdělit na ty, kteří publikovali oficiálně a na odbojáře, přispívající do ilegálních médií.² Některé jedince můžeme díky jejich činnosti zařadit do obou zmíněných kategorií. Členové redakcí, kteří nezastávali nacistickou myšlenku, čelili nátlaku ze strany okupantů, kteří novinářům často vyhrožovali slovně či fyzicky. Již před vznikem Protektorátu Čechy a Morava došlo k formování pronacisticky smýšlejících novinářů, které označujeme za novináře kolaboranty. Úzká skupina žurnalistů ztotožňující se s politikou nacistického Německa tvořila úzký „elitní“ klub, který vedl český tisk. Důvodů pro spolupráci existovalo

---

¹ KŘEN, J. *Dvě století střední Evropy*, Praha: ARGO 2005, s. 486

² Milena Beránková a Karel Malec uvádějí (1980), že podle poválečných seznamů bylo za okupace 112 českých novinářů popraveno nebo zahynulo v koncentračních táborech a 126 jich bylo vězněno. Část z nich však byla perzekuována kvůli židovskému původu, nikoli proto, že by se aktivně účastnili odboje. BERÁNKOVÁ, M., MALEC, K. *Dějiny české žurnalistiky do roku 1945. Stručný přehled*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství 1980, s. 55

několik. Nejčastější motivací pro kolaboraci byla vidina hmotného prospěchu, touha po kariéře či po společenském postavení. Jen malé procento z kolaborujících žurnalistů tak konalo díky svému politické přesvědčení a sympatiím k nacismu.

Po skončení války byli protektorátní novináři prověřováni tzv. komisí pro očistu médií, jež měla posoudit bezúhonnost či závažnost případných provinění. Mnoho tehdejších novinářů stanulo před soudem, který je soudil na základě retribučních dekretů prezidenta Edvarda Beneše. Snad nikdo z obžalovaných před Národním soudem nevzbuzoval tolik emocí jako právě autoři, kteří během okupace publikovali články oslavující nacismus. Z jednadvaceti novinářů, kteří stanuli před Národním soudem, jich bylo celkem sedm odsouzeno k smrti. Další novináři byli potrestáni k trestu těžkého žaláře

1.1 Téma, cíl a struktura práce

V následující práci se budu věnovat osudu Čenka Ježka, jenž působil před válkou i v době Protektorátu Čechy a Morava jako agrární novinář. Po válce podobně jako více než dvacet novinářů stanul před Národním soudem, který ho v roce 1946 odsoudil k 15 letům vězení na základě retribučního dekretu prezidenta Edvarda Beneše.

Zkoumané období je časově vymezeno od podepsání Mnichovské dohody v roce 1938 po ukončení soudního procesu začátkem dubna 1946. Tento text mapuje život a dílo novináře Čenka Ježka a následný soudní proces. Dále se práce tematicky dotýká jednak novinářské kolaborace v době okupace, tak retribučního soudnictví v obnoveném Československu.

Základním cílem práce je představit protektorátního novináře jako člověka a popsat jeho profesní kariéru do doby začátku soudního sporu. Dále si za cíl kladu zmapování soudního procesu.

Následující text je rozdělen do devíti kapitol, jež se dále člení na podkapitoly. Úvodní část objasňuje a stručně seznamuje s volbou tématu bakalářské práce, zmiňuje se o dosavadním zpracování tématu, pramenné základně a základní sekundární literatuře. Druhá kapitola přináší obecné

uvedení do problematiky a popisuje historické souvislosti, které ovlivňovali životy lidí v tehdejších Protektorátu Čechy a Morava. Ve třetí kapitole následuje představení tiskové reality. Zaměřuji se hlavně na proces cenzury, který byl v té době nedílnou součástí vzniku novin a časopisů. V jedné z podkapitol popisují vznik a vývoj agrární strany, se kterou byl po celou dobu života a tvorby Čeněk Ježek úzce spjat jako vedoucí redaktor Venkova a pozdější šéfredaktor Českomoravského rolníka. Čtvrtá kapitola týkající se kolaborace a aktivismu představuje a vymezuje tyto pojmy a nastiňuje způsob řízení tisku v období Protektorátu Čechy a Morava a sleduje formování skupiny aktivistických novinářů. V páté kapitole se zaměřuji na problematiku retribučních dekretů a z nich vycházející soudnictví. Šestá kapitola se věnuje procesu s novináři obžalovaných Národním soudem za kolaboraci. Sedmá kapitola přináší fakta o původu, životě a novinářské práci Čenka Ježka. Osmá kapitola popisuje průběh vyšetřování a následující podkapitoly soudní proces až po dobu odsouzení obžalovaného k patnácti letům těžkého žaláře. Konečně závěr shrnuje výsledky bádání a představuje literaturu použitou ke psaní bakalářské práce.

1.2 Pramenná základna

Stěžejními prameny pro napsání práce byly archivní materiály a dobový tisk. Čerpala jsem převážně z archivních materiálů, které jsou uloženy v Národním archivu v Praze ve fondu Národního soudu (dále jen NA), konkrétně se jedná o soudní spis týkající se Čenka Ježka.³ Další archiv, kde jsou uloženy materiály týkající se procesu je Archiv bezpečnostních složek, konkrétně fond 300

---

³ Veškeré materiály jsou uloženy ve dvou kartónech č. 14 a 15 v archivním fondu Národního soudu (TNS 5/46). První svazek obsahuje materiály vzniklé v průběhu vyšetřování kauzy Čenka Ježka (výslechy a vyšetřování shromážděné oblastní úřadovnou Státní bezpečnosti v Praze, výslechy před soudní komisí, záznamy o soudním líčení, rozsudek a informace o výkonu trestu). Druhý karton obsahuje materiály, sloužící jako předměty doličné (jako například výpisy a výstřižky článků týkající se ježkovo procesu).

Ústředna Státní bezpečnosti, ve které jsou uloženy výsledky a další získané materiály.

Dalším stěžejním materiálem pro tvorbu práce byl dobový tisk. Dohledala jsem a analyzovala články Č. Ježka, které byly shromážděny během vyšetřování soudem a také články, které nebyly zaneseny do vyšetřování.

Důležitým pramenem byly dobové zákony, konkrétně Dekrety prezidenta republiky.⁴ Dále jsem pracovala s odbornou literaturou, týkající se tohoto historického období a také literaturou zaměřující se na historii, vznik a vývoj médií. Hlavní metoda, kterou využívám je studium a práce s historickými prameny. Životní a profesní dráhu Čeňka Ježka sleduji jako chronologický uspořádaný proud událostí.

1.3 Dosavadní stav zpracování tématu

Historické období Protektorátu Čechy a Morava najedeme zpracované Janem Křenem v knize *Dvě století střední Evropy*,⁵ poválečné očištění se podrobně věnuje americký historik Benjamin Frommer v překladové práci *Národní očista, Retribuce v poválečném Československu*.⁶ Českým fašismem a kolaborací se dlouhodobě zabýval Tomáš Pasák mimo jiné v knize *Český fašismus 1922-1945 a kolaborace 1939-1945*.⁷ Podrobnou sondu provedl i Milan Nekonečný v knize *Vlajka*.⁸

Téma retribučních dekretů patří i v současné době za méně zpracované téma. Publikace týkající se činnosti jednotlivých lidových soudů v krajích napsala například Ivana Rapavá, která zmapovala činnost Mimořádného lidového soudu v Mostě.⁹ Dále pak Lucie Jarkovská v knize *Odplata, či*

---

⁴ Jednalo se převážně o Dekret č. 16/1945 Sb. (tzv. Velký retribuční dekret), který se vztahoval na zločiny spáchané v době tzv. zvýšeného ohrožení republiky, tj. v období od 21. května 1938 do 31. prosince 1946, a který trestal nacistické zločince, zrádce a jejich pomahače.

⁵ KŘEN J. *Dvě století střední Evropy*, Praha: ARGO 2005.

⁶ BRANDES D. *Národní očista- Retribuce v poválečném Československu*, Praha: ACADEMIA, 2008.

⁷ PASÁK, T. *Český fašismus 1922-1945 a kolaborace 1939-1945*, Praha: Práh, 1999.

⁸ NEKONEČNÝ M. *Vlajka*, Praha: Chvojko nakladatelství 2001.

⁹ RAPAVÁ, I. *Mimořádný lidový soud v Mostě v letech 1945-1948*, Ústí nad Labem: Albis International 2010.

spravedlnost?,¹⁰ která sleduje činnost Královéhradeckého Mimořádného lidového soudu, či Václav Jiřík zkoumající osudy odsouzených MLSem na Klatovsku.¹¹

Osobnost novináře Čenka Ježka je historiky téměř nepovšimnuta. Publikací věnujících se osudy protektorátních novinářů či novinářů kolaborantů doposud není moc, a pokud existují, věnují se případům jiných osob (především členů tzv. aktivistické sedmičky).¹² Jméno Čenka Ježka se objevuje v listinách obžalovaných retribučním soudnictvím, avšak konkrétnější informace hledáme neúspěšně. Při vypracování práce jsem se opírala převážně o archivní materiály a dále o odbornou literaturu věnující se české protektorátní žurnalistice a zkoumající historické fakta samotného Protektorátu Čechy a Morava.

---

¹⁰ JARKOVSKÁ L. *Odplata, či spravedlnost? Mimořádné lidové soudy 1945–1948 na Královéhradecku*, Praha: Prostor 2009.

¹¹ JIŘÍK, V. *Klatovské oprátky*, Plzeň: FRAUS 2004.

¹² Mezi tzv. sedmičku aktivistických novinářů zařazují historici Vladimíra Krychtálka (Večer, Venkov), Karla Lažnovského (České slovo), Emanuela Vajtauera (Večerní České slovo, Přítomnost), Jaroslava Křemena (A-Zet, Lidové deník), Karla Wernera (Polední llist, Večerní České slovo), Vladimíra Rybu (Národní práce) a Václava Crhu (Národní politika).

2. HISTORICKÝ KONTEXT DOBY

2.1 Mnichovská dohoda

Život a dílo novináře Čeňka Ježka a dalších kolaborujících autorů nelze dostatečně pochopit bez hlubších znalostí a souvislostí tehdejší doby. Pro upřesnění souvislostí se v této kapitole pokusím nastínit dobu, ve které žurnalisté žili a tvořili.

Období před vypuknutím druhé světové války bylo pro českou historii jedno z nejtragičtějších. Byla to doba, kdy národ ztratil nejenom suverenitu ale také hrdost. Klíčovou událostí ve vývoji Československa bylo podepsání Mnichovské dohody. K utvrzení paktu došlo ve dnech 29. září a 30. září 1938 zástupci evropských mocností - premiérem Velké Británie Neville Chamberlainem, předsedou francouzské vlády Édouardem Daladierem, italským diktátorem Benitem Mussolinim a německým vůdcem Adolfem Hitlerem. Dohoda, která vznikla bez účasti československých zástupců, byla zpočátku vydávána za akt zajišťující Evropě mír. Výsledkem však bylo, že československé území obývané Němci musí být do 10. 10. 1938 odevzdáno Německu. Bezprostředním následkem diktátu bylo nucené postoupení území Sudet Německu a dalších československých částí Polsku a Maďarsku. Československá vláda byla nucena akceptovat dohodu a odstoupit ze sudetského území. Tento akt je proto chápán jako porušení mezinárodních závazků vyplývajících ze smluv Společnosti národů.

2.2 Situace v Československu po podepsání Mnichovské dohody

Mnichovský diktát měl pro Československo tragické důsledky. Následkem bylo mimo jiné vyklizení pohraničního území a nucená mobilizace. To vše vedlo k hluboké politické krizi a depresi společnosti. Kromě rozsáhlého cíleného teroru proti každému projevu odporu bylo už v prvním údobí okupace provedeno pronikavé „usměrnění“, ve skutečnosti likvidace struktur občanské společnosti: omezením a tvrdé cenzuře byl podroben rozhlas i tisk, rozpuštěny

byly národní a politické organizace a spolky (Sokol, Skaut, YMCA, Legionářská sdružení apod.) zcela zformalizována byla činnost nuceně sjednocených odborů, Národní odborové ústředny zaměstnanecké (NOÚZ ironicky přezdívaná na nouzi), tlakem (i nezájmem české společnosti) bylo časem umrtveno dokonce i háchovské Národní souručenství.¹³ Období nazývané jako druhá republika znamenalo konec demokracie. Tisíce lidí zemřelo násilnou smrtí, na denním pořádku bylo zastrašování a vyhrožování. Bývalý prezident Edvard Beneš emigroval 22. října do Anglie. Spolu s Benešem rezignovala celá řada politiků, úředníků či novinářů. Novým prezidentem se dne 30. listopadu 1938 stal Emil Hácha, který byl fašistickým Německem přijat velice kladně. Méně pozitivně byla nacisty přijata vláda v čele s Rudolfem Beranem. Nově vzniklá vláda však stále počítala, že zmenšený stát zůstane i nadále státem národním. Představy nacistů, co učinit s Československem se však značně lišily. Odstoupení českého pohraničí, jehož docílili v Mnichově, pro ně neznamenovalo definitivní řešení, ale jen okolnostmi vynucenou přestávku. Úplné zničení Československa patřilo k prvním Hitlerovým strategickým záměrům, přičemž hlavním cílem byli české země, na něž se pohlíželo jako na součást budoucího árijského Velkoněmecka.¹⁴

Po krátké odmlce zvítězilo radikální řešení, ve kterém nacisté plánovali posílit pozice na našem území. Československo se nepřidalo k ose Berlín-Řím, jak Hitler očekával a tak došlo 17. prosince 1938 k podepsání dodatku Hitlerova rozkazu z října 1938. Tento dodatek určoval způsob likvidace zbytku Československa. Akce na ovládnutí neobsazených českých území byla koncipovaná jako „mírová“. Veškeré naděje občanů se upnuli k návštěvě Emila Háchy v Berlíně. Mezi obyvateli stále převládalo přesvědčení, že se vzniklá situace uklidní. K důvodům prezidentovi cesty panují do dnešní doby značné nejasnosti. Doposud není jasné, s jakým plánem Emil Hácha do Berlína odjížděl. Naopak Adolf Hitler měl dopředu jasně připravenou koncepci. Hned na začátku setkání oznámil české delegaci, že plánuje obsadit zbytek Čech a prezidentovi Háchovi dal jen jednu možnost a to přijmout bezpodmínečnou

---

¹³ KŘEN, J. *Dvě století střední Evropy*, Praha: ARGO 2005, s. 487, 488.

¹⁴ Tamtéž, s. 484.

kapitulaci. Případný odpor měl být zlomen všemi dostupnými prostředky. Hácha se nakonec podrobil nevybíravému nátlaku a spolu s ministrem zahraničí Františkem Chvalkovským podepsali 15. března 1939 okolo druhé hodiny ranní v Berlíně dokument, ve kterém vložili osud českého národa a země do rukou vůdce a vedle toho stvrdil svým podpisem i kapitulaci podmínky. Bezprostřední reakci zástupců české strany zaznamenal tlumočnick Schmidt: „Hácha s Chvalovským seděli ve svých židlích jako zkamenělí... Musela to pro ně být obzvlášť těžká rána slyšet, že nastal konec jejich země...“¹⁵

O podepsání dokumentů se diskutovalo hned po jejich uveřejnění. Hácha byl, hlavně po válce, často kritizován, že zemi vydal Hitlerovi. Pravdou však zůstává, že prezident neměl příliš na výběr. Hácha, spolu s dalšími reprezentanty národa pevně věřil, že okupace bude pouze dočasná a že svým počínáním zmírní německé plány.

2.3 Protektorát Čechy a Morava

Dne 15. března 1939 přicestoval za přísného utajení Adolf Hitler s doprovodem na Pražský hrad. Během noci byl vytvořen státoprávní statut okupovaných zemí.¹⁶ Ještě tentýž den po poledni vyšel dokument rozhlasem a zakrátko po tom bylo jeho znění vydáno v denním tisku. Ještě tentýž den vystoupil Emil Hácha v rozhlase s projevem národu. Ve svém proslovu se snažil vysvětlit smysl německé ochrany: „Zaručujeme našemu národu jeho vlastní národní bytí se všemi náležitostmi, potřebnými k uspořádání jeho vlastních věcí a k pěstování vlastního národního života. Oproti zahraničí přejímá Německá říše naše zastoupení a naši ochranu na základě společných zájmů. Vnitřní bezpečnost obstaráme si vlastními orgány. Hospodářský život náš bude

---

¹⁵ SCHMIDT, P. *Paměti Hitlerova tlumočnicka 1935 -1945*, Brno: Barrister & Principal 1997, s. 154.

¹⁶ Dokument pod názvem *Výnos vůdce a říšského kancléře z 16. března 1939 o Protektorátu Čechy a Morava* (v německém originále *Erllass des Führers und Reichskanzlers 16. März 1939 über das Protektorat Böhmen und Mähren*) byl formálně doladěn a podepsán následujícího dne dopoledne.

organizován jednotně s hospodářským životem říše.“¹⁷

Podepsání kapitulačního aktu znamenalo konec krátkého období druhé republiky a vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava. Vojenská okupace zbytku českých zemí německými vojsky proběhla ve dnech 14. a 15. března 1939. Moc nad nově získaným územím převzala pod hlavičkou tzv. Vojenské správy za několik týdnů německá armáda. Formálně měl protektorát autonomii: prezidenta (ač žádným státem nebyl, Háchovi přibyl přídomek státní), vládu a českou správu, která však byla na všech úrovních podřízena administrativě říšské. Nejvyšší instancí byl říšský protektor, přímo podřízený A. Hitlerovi (do roku 1941 jím byl bývalý ministr zahraničí Konstantin von Neurath a zástupcem Henleinovec Karl Herman Frank jako tzv. státní tajemník se zvláštními kompetencemi v bezpečnostní oblasti).¹⁸ Vznik Protektorátu Čechy a Morava přinesl do života Čechů velké množství ekonomických, hospodářských i politických změn. Československá republika ztratila následkem mezinárodních jednání na úkor Německa, Polska a Maďarska značnou část svého území, které zahrnovalo jak vojensky strategické objekty, tak průmyslově důležité oblasti i železniční tepny. Československo tak přestalo až do konce války fungovat jako suverénní stát.¹⁹

---

¹⁷ Projev prezidenta k národu, *Venkov*. 1939.

¹⁸ KŘEN, J. 2005, s. 484

¹⁹ ČSR přišla o 41 098 km² své rozlohy a 4 879 000 obyvatel (z toho 1 250 000 Čechů a Slováků), o 33% průmyslových závodů včetně většiny důležitých papíren (54%), skláren (65%) a báňských podniků. VYKOUPILO, L. *Slovník českých dějin*, Brno: Julius Zirkus 2000, s. 362-363

3. SITUACE TISKU PO MNICHOVSKÉ DOHODĚ

Změny v sociálně politické situaci Československa se odrazili i na podobě československého tisku. Důkazem změn je následující statistika. Na titulově bohaté československé mediální scéně vycházelo před osudovými mnichovskými dny na čtyři tisíce různých periodik; tři měsíce po Mnichovu už se jich 1900 vůbec netisklo.²⁰ K zániku došlo z mnoha důvodů: některé periodika a časopisy byly zakázány (např. listy zrušených politických stran), jiné byly vydávány na území, které bylo Němci zabráno, a další byly zrušeny kvůli špatné hospodářské situaci.

Stále vycházející tiskoviny podléhaly přísné cenzuře. Již 26. září 1938 byla zřízena Ústřední cenzurní komise, která rozšířila cenzurní práci o předběžnou cenzuru (do té doby byla běžnou praxí kontrola následná).

Okupační režim zahájil zpříšňování tiskových poměrů 17. března 1939, již den po vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava. Byl vydán výnos, který zřizoval novou organizaci Ústředí tiskové dozorčí služby (ÚTDS) při Tiskovém odboru Prezidia ministerské rady (TO PMR) pod vedením Zdeňka Schmoranze.

3.1 Agrární strana a časopis venkov

Novinář Čeněk Ježek je neodmyslitelně spjat s agrární stranou, potažmo se stranickým tiskem. Ráda bych proto představila základní rysy strany a stranický tisk. Časopis Venkov i agrární strana²¹ měli v období první republiky značný vliv. Opírajíc se o volební výsledky z roku 1920 zaujmula agrární strana dominantní postavení mezi Československými stranami. Velké oblíbenosti se strana těšila díky boji za společenské zájmy celé buržoazní třídy a to nejenom na vesnici. Zároveň hájila práva agrárních velkostatkářů a

---

²⁰ BERÁNKOVÁ, M. - KŘIVÁNKOVÁ, A. - RUTTKAY, F. *Dějiny československé žurnalistiky, III. díl: Český a slovenský tisk v letech 1918–1944*, Praha: Portál 1988, s. 206

²¹ Agrární strana byla od roku 1919 přejmenovaná na Republikánskou stranou československého venkova a od roku 1922 na Republikánskou stranou zemědělského a malorolnického lidu.

hospodářských podniků, čímž působila jako protiváha pro dělnicky orientovanou socialistickou stranu.

V době vzniku Československé republiky měla agrární strana (tehdy nazývaná Československá strana agrární) poměrně rozšířený tisk, vydávaný vydavatelským podnikem Novina. Přesný počet vydávaných tiskovin není doposud znám, udává se však, že se jednalo o 43 časopisů. Ústředním listem byl časopis Venkov, který byl založen 1. dubna 1906 Antonínem Švehlou a jeho bratry. Ti se také stali hlavními vlastníky agrárního tiskového družstva. Počátky časopisu byly velice skromné, avšak již za první světové války se časopis rozšířil o další listy. Lidový deník určený pro širší čtenářskou obec na venkově, Večer, vydávaný spíše pro pražské čtenáře, deník Svoboda v Brně a Slovenský deník (také Slovenská politika) v Bratislavě. V Novině vycházela i revue Brázda, jež byla orgánem skupiny tzv. mladoagrárníků vedené dr. O. Suchým, inklinujícím k Benešově politice. Také ve všech volebních krajích vydávala agrární strana jednou nebo dvakrát týdně své noviny.²²

---

²² DOLEJŠ, V. *Noviny a novináři z poznámek a vzpomínek*, Praha: NPL Praha 1963, s. 129

4. KOLABORACE A AKTIVISMUS

V této práci jsou hojně použity pojmy kolaborace a aktivismus. V úvodu kapitoly bych se ráda zaměřila na osvětlení těchto pojmů. Kolaborace (z latinských slov *col* = spolu a *laborare* = pracovat)²³ představovala nedílný prvek protektorátu. Jednalo se o krajní reakci na tehdejší politickou situaci. Je to politický jev období okupace projevující se cílevědomou spoluprací s Němci, sledující upevnění německého systému v českých zemích.²⁴ Pojem kolaborace není snadné přesně definovat. Zahrnuje totiž hned několik rovin: politickou, sociálně-psychologickou a morálně-právní.²⁵ Z politického hlediska se kolaborace jeví jako zrada vlastního národa, popř. státu, podpora nepřítelů. Ta může mít řadu forem: opatřování hmotného prospěchu nepříteli, výzvy ke spolupráci, nadbytečné kontakty s nepřitelem nebo i udávání příslušníků vlastního národa. Cílem kolaborantů a nacistů byl jasný - šlo o to, přimět politické struktury a širokou veřejnost k zastávání aktivnějšího proněmeckého kurzu. Od prvních okamžiků okupace se kolaborace strukturovala, měla více vrstev a nabývala nejrůznějších podob – od účelového konformismu až po otevřené přisluhování Němcům při realizaci jejich pangermánských plánů.²⁶

Otázka jednotlivé motivace aktérů je mnohem složitější, než by se na první dojem mohlo zdát. Svoji roli sehrál především strach ze zatýkání a poprav, stejně tak jako velký pocit beznaděje. Dále pak ideová či ideologická blízkost názorů. Spoluprací s Němci mohly být sledovány i vlastní egoistické cíle. V tomto případě nezáleží na tom, zda šlo o fašisty či nikoliv. Kolaborace v českých zemích byla proto nadřazena fašismu a fašismus byl pouze součástí kolaborace.²⁷ Kolaborace byla také otázkou všech vrstev společnosti a nejenom té buržoazní a pravicové, jak bylo tvrzeno v době nedávno minulé.

---

²³ Termín kolaborace byl přenesen do našeho prostředí z francouzského slova *collaboration*, *collaborateur* přičemž český překlad je spolupráce, spolupracovník měl v okupačním období pejorativní podtext.

²⁴ PASÁK, T. *Český fašismus 1922-1945 a kolaborace 1939-1945*, Praha: Práh 1999, s. 388

²⁵ MARŠÁLEK, P. *Pod ochranou Hákového kříže: Nacistický okupační režim v českých zemích 1939-1945*, Praha: Auditorium 2012, s. 167

²⁶ Tamtéž, s. 153

²⁷ PASÁK, T. 1999, s. 388

Potvrzení tohoto faktu dokládají práce z 60. let autorů T. Pasáka a J. Tesaře. Jejich studie dokázaly, že kolaborace zasáhla všechny vrstvy společnosti. V nacisty zřízeném Protektorátu Čechy a Morava hrála kolaborace, přes svoji nespočetnost a vnitřní diferencovanost, významnou roli. Němci využívali kolaboranty především čtverým způsobem:

- 1.) jako prostředek nátlaku na autonomní reprezentaci protektorátu (tj. na státního prezidenta Háchu a vládu protektorátu)
- 2.) jako propagátory „říšské myšlenky“ čili ideologie zdůrazňující odvěkou příslušnost Čech a Moravy k říši (v této skupině hrají hlavní roli kolaborantští novináři)
- 3.) jako své exponenty ve správě a hospodářství protektorátu
- 4.) jako udavače (ti se rekrutovali hlavně z řad příslušníků fašistické Vlajky)²⁸

Součástí kolaborace s fašismem byl proněmecký aktivismus, který se projevoval nejenom v úzké spolupráci s Němci, ale také snahou získat podíl na moci v Protektorátu Čechy a Morava. Tato snaha se projevovala při realizaci protižidovských opatření, přičemž byla motivována hmotnými zájmy.²⁹

4.1 Tiskové poměry v době okupace

Po vypuknutí války došlo v českých médiích k zásadním změnám a to jak v obsazení jednotlivých redaktorských křesel, tak ve stylu novinářské práce. Do začátku války podléhal český tisk tiskovému odboru předsednictva ministerské rady, jehož přednostou byl ministerský rada Zdeněk Schmoranz. Ten byl však zatčen gestapem a následně popraven. Jeho nástupci (A. Bareš, F. Hoffmann a C. Melč) ve funkci taktéž nesetřvali dlouho a byli zatčeni. Jako cenzurní orgán vzniklo Ústředí tiskové dozorcí služby v čele s O. Svobodou. Tento orgán měl prostřednictvím úředníků přímo v redakcích novin a časopisů tiskovými pokyny pro šéfredaktory usměrňovat český tisk.

---

²⁸ MARŠÁLEK, P. 2012, s. 167

²⁹ PASÁK, T. 1999, s. 388

Po zřízení protektorátu začal český tisk podléhat německým orgánům. Dne 17. března 1939 byla v Praze zřízena prozatímní německá služebna pro tisk. Zřízena byla také „skupina tisk“ (Gruppe Presse) podřízené vedoucímu kulturně-politického oddělení Úřadu říšského protektora. V čele Gruppe Presse byl od počátku Wolfram von Wolmar, který měl v protektorátu na starosti tisk a propagandu. V říjnu 1943 ho nahradil Arthur Söhnel.

W. Wolmar zadával nejenom pokyny pro psaní, ale také pořádal pravidelné schůzky šéfredaktorů a zástupců vedoucích českých listů. Na těchto schůzích byla zpravidla zadávána témata a pokyny pro psaní. Ve prospěch německých koncepcí zakrátko vystoupil rodící se kolaborační proud. Pro okupanty znamenal tento proud cennou pomoc při snaze o ovládnutí českomoravského prostoru a následném začlenění do říše. Německá strana se pokoušela získat ke spolupráci české novináře pod záminkou řady materiálních výhod – např. pořádáním nákladných zájezdů do ciziny či zvyšováním odměn.

V té době se formulovalo několik skupin novinářů s různými politickými názory. Nacisticky smýšlející novináři - Vlajkaři, redaktoři Árijského boje, Štítu národa se dali Němcům hned plně k dispozici. Tyto skupiny aktivně pomáhali uskutečňovat jejich plány a nové uspořádání státu plně podporovali.

Již koncem roku 1939 vystoupila první skupina aktivistických novinářů. Byla to úzké společenství říšský orientovaných a iniciativně postupujících žurnalistů. Pro formování této skupiny byl zásadní zájezd do Polska, na přelomu září a října 1939. Organizátorem celé akce byl vedoucí skupiny Tisk při Úřadu říšského protektora W. Wolmar. Mezi účastníky zájezdu do Polska byl i šéf kulturně politického oddělení Úřadu říšského protektora Karl von Gregory. Novináři byli odvezeni na Německem okupovaná území Polska,³⁰ aby pak mohli dále referovat o vojenské síle Třetí říše. Skupině se proto říkalo „Polská delegace“, druhá vláda“ či „polští legionáři“. Mezi účastníky zájezdu patřili mj. pražští novináři Vladimír Krychtalek, Karel Lažnovský, Vladimír

---

³⁰ Skupinka vybraných novinářů během jednoho týdne navštívila mimo jiné Krakov, Lodž, Varšavu či Kutno. PASÁK, T. 1999, s. 180

Ryba, Václav Crha, Jaroslav Křemen, Jaromil Kožíšek, Karel Werner či František Paulus.

Existence skupiny vycházela z aktivní spolupráce s okupačním režimem a spoluprací s ministrem školství a lidové osvěty Emanuelem Moravcem. Aktivističtí novináři přijali nacistickou ideologii a tvrdě prosazovali velkoněmeckou koncepci. Zaměřili se především na propagaci nacistické Nové Evropy, do níž se měl český národ aktivně zapojit. Němci pro ně byli nositeli pokroku ve všech oblastech, těmi, kteří překonali rozpory kapitalismu a nastolili nový sociální řád.³¹

Postupem času se k aktivistické myšlence začalo přidávat čím dál více českých novinářů, načež se začátkem roku 1941 formovala skupina tzv. „sedmičky“. Došlo k tomu díky pomyslnému spojení sil dvou skupin aktivistických novinářů. Za hlavního protagonistu této skupiny můžeme označit šéfredaktora Českého slova K. Lažnovského, který spolu s čerstvým šéfredaktorem Večerního Českého slova E. Vajtauerem patřil ke skupině blízké E. Moravci. Pozadu však nezůstala ani autoři okolo V. Krychtálka (do které patřili V. Ryba, J. Křemen, K. Werner, V. Crha), kteří se orientovala převážně na W. Wolmara. Z počátku k sobě tyto dvě skupiny novinářů přistupovali mírně nevraživě, avšak díky událostem došlo na počátku jara 1941 k postupnému sblížení. Jedním z důvodů spolupráce byl nesouhlas s vládní politikou Aloise Eliáše. Skupina si dala za cíl vtisknout českému tisku a veřejné politice novou tvář činorodého a politického aktivismu. K. Werner po válce vypověděl „Nás sedm šéfredaktorů scházelo se ve vinárně Moravěnka nebo v jiném veřejném podniku, zpravidla ve formě společného obědu, a tam jsme si sdělovali vzájemné informace a připravovali jsme si náměty nebo dotazy pro nejbližší tiskovou konferenci.“³²

Mezi kolaborantské autory však patřili i dříve spíše podprůměrní redaktori jako například Jan Schinost, Jan Vrba, František Josef Prokop, Adolf Kříž, Karel Režný. Jiní, jako redaktor Č. Ježek počali také spolupracovat – jednak ze strachu před persekucí ze strany Němců či z obavy o pracovní místa.

---

³¹ MARŠÁLEK, P. 2012, s. 58

³²ABS, Ústředna státní bezpečnosti, fond 300, 12-1, Výslech svědka K. Wenera.

Se ziskem moci a materiálních výhod však u těchto autorů povolil také charakter, což mělo mnohdy fatální důsledky. Kolaborantští žurnalisté byli za okupace označeni odbojovým hnutím za cizopasný hmyz či za zrádce českého národa, kteří vydělávají na zoufalství a bídě českého lidu, pro pár špinavých grošů zrazují národ v jeho osudové chvíli a dávají se do služeb nacistických vrahů.³³ Kolaborantské názory byly šířeny nejenom protektorátním tiskem ale i brožurami, které byly v té době hojně vydávány. Lid je však považoval za vlastizrádce a stále věřil ideálům vztyčeným T. G. Masarykem.

Motivace k proněmeckému aktivismu byla u každé z těchto skupin poněkud jiná. U fašisticky smýšlejících autorů převažovala jejich zvrácená ideová orientace spojená se ziskuchtivostí a touhou po moci. Mnohem větší dávku pragmatismu zaměřenou na získání hmotných výhod můžeme přičíst aktivistickým novinářům. V jejich případě se asi nejvíce jednalo o služebníky konjunktury, kteří v nových poměrech vycítili svoji velkou příležitost a kteří byli také daleko nebezpečnější, protože měli na národ nesrovnatelně větší vliv.³⁴ Přímá spolupráce s nacistickým režimem zajišťovala novinářům řadu osobních výhod. Mimo jiné získali povolení nosit zbraň, novinářům byla zajištěna speciální ochrana anebo měli volnost při poslechu rozhlasu vysílaného ze zahraničí.

Češi však dávali svůj postoj jasně najevo – razantně klesl zájem o protektorátní tisk. Detlef Brandes (2001) uvádí, že celkový náklad českých deníků klesl od března 1939 do konce roku 1940 o 25-30%.³⁵ Důsledkem toho jevu byl fakt, že z protektorátních novin postupně vymizely jakékoliv projevy nesouhlasu, které zpočátku občas unikly cenzuře, či výzvy k celonárodní solidaritě. Mezi občany převládal názor, že se v nich bylo možné dočíst pouze lži a polopravdy z pera aktivistických žurnalistů. Jen přechodně, na konci války, bylo zaznamenáno zvýšení poptávky po jejich jednotlivých číslech – to když se tu a tam objevil článek některého z kolaborujících novinářů, který náhle úplně obrátil. Zavedena byla rovněž přísná předběžná cenzura, které se musel podrobit všechen tisk. Tiskový odbor vybudoval na příkaz nacistů

---

³³ MALÁ, I. a kol. *Český lid v boji proti fašismu*. Praha: Orbis 1975, s. 357

³⁴ MARŠÁLEK, P. 2012, s. 153

³⁵ BRANDES, D. *Češi pod německým protektorátem*. Praha: Prostor, 2001. s. 235

zvláštní cenzurní službu. Cenzoři seděli v tiskárnách, kde dostávali obsahy hotových stránek. Cenzurovaný obsah novin byl dále posílán ke schválení Ústřední tiskové dozorcí službě. Důležité komentáře podléhaly navíc schválení německé cenzury. S ohledem na veřejnost však nesměly noviny vycházet s bílými místy, a proto konfiskované části musely být vyplněny nezávadnými zprávami. Na počátku roku 1941 došlo také k vydání výnosu tiskovým odborem, který zvýšil pravomoc šéfredaktorů listů. Stalo se to na úkor především vydavatelů, kteří prakticky ztratili právo významněji zasahovat do chodu jednotlivých listů.

Začátek okupace byl také patrný značný pokles oblíbenosti domácího rozhlasu i německých filmů promítaných v kinech. Představení byla často rušena hlasitými poznámkami nesouhlasu. Velkému zájmu se naopak těšilo poslouchání nelegální vysílání rozhlasu – převážně toho londýnského či moskevského. Podle svědectví pamětníků bylo v dobách, kdy vysílal, na ulicích a v kavárnách jen málo lidí, neboť všichni seděli doma u svých přijímačů, aby nepropásli nic z toho, co bude řečeno.³⁶ Pravidelné byly rozhlasové projevy prezidenta E. Beneše, který informoval domov o odbojových akcích.

---

³⁶ VOZKA, J. *Hrdinové našeho odboje*. Praha: Práce 1946. s. 18

5. RETRIBUČNÍ ZÁKONY

Velká Británie uznala 21. července 1940 Československý národní výbor za prozatímní československou vládu. Na základě tohoto uznání se ustavil ve Velké Británii systém Prozatímního státního zřízení Československé republiky, tvořený prezidentem republiky, exilovou vládou a Státní radou.³⁷

Pro počátky poválečného období v Československu je charakteristické uskutečňování Košického vládního programu. Přestože se londýnský exil po léta na poválečnou dobu připravoval, iniciativu teď přebrali komunisté, jejichž návrhy – budoucí Košický program – ostatní strany akceptovaly.³⁸ Košický vládní program (vyhlášený 5. dubna 1945) zajišťoval médiím svobodu slova a zasazoval se o tzv. očistu novinářského stavu.

Kvůli silné protinacistické náladě ve společnosti nebylo možné, aby zdiskreditované deníky vycházely po osvobození dále v nezměněné podobě a s novináři, kteří dobrovolně či nedobrovolně spolupracovali s německým režimem. Na základě Košického vládního programu a vyhlášky ministerstva informací z 18. května 1945 bylo zakázáno vydávání veškerých periodik s výjimkou deníků stran Národní fronty.³⁹ Do té nebyly přijaty některé politické strany, které se buď zkompromitovaly činností v protektorátu, nebo nevyhovovaly novému společenskému trendu. V této době zanikly Agrární strana, Národní sjednocení, Živnostenská strana a s nimi také jejich tiskoviny.⁴⁰

Kromě Košického vládního programu bylo ve vládě prosazeno vypracování dekretů, které sloužily jako právní normy, které byly vydány již v

---

³⁷ MALÝ K. a kol. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha: Linde Praha a.s., 1999. s. 404

³⁸ KŘEN, J. 2005, s. 571

³⁹ Národní frontu (NF) založili v březnu 1945 v Moskvě političtí představitelé londýnského i moskevského odboje a činovníci Slovenské národní rady. Měla sdružovat všechny povolené politické strany a zastřešovat všeobecnou politickou iniciativu československých občanů. Mezi členskými organizacemi NF se později objevil také Svaz novinářů. Mimo NF nemohlo existovat žádné uskupení, které by chtělo zasahovat do politického života v Československu.

⁴⁰ Vycházet už nadále nemohl agrární Venkov a jeho odnože (Lidový deník a Večer), obnovy se nedočkaly ani Národní listy, které byly v druhé republice tiskem Národního sjednocení, ani deník Živnostenské strany Národní střed. Z české mediální scény zmizely také České slovo, Národní politika, Lidové listy, Národní práce, Lidové noviny atd. Jiné, především levicové tituly, se obnovení dočkaly: Rudé právo, Právo lidu a Národní osvobození. Na mediální scéně se objevily také zcela nové tituly: Práce, Mladá fronta, Zemědělské noviny nebo Obrana lidu. DOLEJŠÍ, V. 1963. s. 444-445

průběhu druhé světové války prezidentem E. Benešem a exilovou vládou v Londýně. Po skončení války byly tyto normy připravované a projednávány exilovou a následně poválečnou vládou. Dekretů bylo vydáno skoro sto padesát. Dekrety byly vydány na území Československa a řešily převážně poválečné problémy, jako např. stabilizaci národního hospodářství, státní finance či určení prozatímních správních orgánů a nositelů státní moci. V neposlední řadě také obsahovaly zákony, týkající se potrestání válečných zločinců a kolaborantů.

Československá exilová vláda započala práci na retribučním právním předpisu v listopadu roku 1942. Přestože všichni vnímali potřebu norem, které potrestají viníky za válečné zločiny, názory na vymezení výše trestů se značně lišily. První podobu retribučního dekretu vypravoval ministr spravedlnosti Jiří Stránský. Po dlouhé době projednávání byl Stránský nucen svůj návrh přepracovat. Výtky k dekretům vznášeli hlavně představitelé komunistů v exilové vládě. Pro komunisty nebylo prioritní odhalení skutečných zločinců a zrádců a jejich spravedlivé potrestání. Z jejich pohledu měla být retribuční justice nástrojem k odstranění jejich politických konkurentů a k upevnování pozic v osvobozeném Československu.⁴¹ Svého schválení se pozměněný dekret dočkal 6. října 1944. I když dodnes není známé přesné datum podpisu prezidentem, na počátku roku 1945 byl dekret č.6/1945Sb. o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a o mimořádných lidových soudech podepsán prezidentem republiky E. Benešem. Vláda schválila dekret prezidenta republiky 4. června 1945 a 9. července 1945 byl vyhlášen. Do podvědomí široké veřejnosti vstoupil jako tzv. Velký retribuční dekret.

5.1 Velký retribuční dekret

Velký retribuční dekret se vztahoval na zločiny spáchané v době tzv. zvýšeného ohrožení republiky, tj. v období od 21. května 1938 do 31. prosince 1946. Podle dekretu mohli být souzeni lidé, kteří se zločinů dopustili v tzv. období zvýšeného nebezpečí republiky, tj. od 21. května 1938 do 31. prosince

---

⁴¹ RAPA VÁ, I. 2010, s. 18

1945.⁴² Preambule velkého retribučního dekretu hovoří o charakteru velkého retribučního dekretu.⁴³ „O přísnou spravedlnost volají neslýchané zločiny, kterých se dopustili nacisté a jejich zrádlní spoluviníci na Československu. Porobení vlasti, vraždění, zotročování, loupení a ponižování, jehož obětí byl československý lid, a všechna ta stupňovaná německá zvěrstva, kterým bohužel pomáhali a asistovali i zpronevěřivší se občané českoslovenští, z nichž někteří zneužili při tom i vysokých úřadů, mandátů nebo hodností musí dojít zaslouženého trestu bez průtahy, aby nacistické a fašistické zlo bylo vyvráceno z kořene.“⁴⁴

Dekret samotný je rozdělen do dvou hlavních částí, které jsou tvořeny 34 paragrafy. V úvodních jedenácti paragrafech prvního oddílu jsou stanoveny charaktery zločinů, ty jsou dále rozděleny do čtyř kategorií a to na zločiny proti státu, osobám, majetku a zločin udavačství. K jednotlivým trestným skutkům je uvedena minimální výše trestu a podmínky, za nichž mohlo být užito trestu doživotního či absolutního. Pokud spáchaný trestný čin nezpůsobil žádné či větší následky, trest odpovídal spodní hranici pěti let těžkého žaláře nebo se pohyboval v rozmezí od pěti do deseti let. V opačném případě, tedy způsobil-li trestný čin vážné a dalekosáhlé následky, včetně smrti člověka či většího počtu lidí, mohl být uložen trest v rozmezí od dvaceti lety těžkého žaláře po trest absolutní.⁴⁵ Velice důležité jsou i všeobecné ustanovení na konci první části velkého retribučního dekretu. Ty říkají, že souzení smí být také cizinci, kteří se dopustili trestného činu na československém státním občanu či občanech nebo jejich majetku, a to i v případě, že k trestnému činu došlo v zahraničí.⁴⁶

Speciálně pro účely retribučního soudnictví byla vytvořena soudní soustava čtyřadvaceti mimořádných lidových soudů (dále jen MLS), jejichž působnost byla časově omezena. MLS sídlily v místech řádných krajských soudů v Čechách, na Moravě a Slezsku. Tyto mimořádné instituce měly

---

⁴² Fakticky se však soudily pouze zločiny spáchané do osvobození republiky, tedy do 9. května 1945. DRTINA, P. *Československo můj osud*. Praha: Melantrich 1991, s. 250 – 253

⁴³ ROKOSKÝ, J. *Rudolf Beran a jeho doba: Vzestup a pád agrární strany*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů 2011, s. 25

⁴⁴ Dekret prezidenta republiky č. 16/1945 Sb.

⁴⁵ RAPA VÁ, I. 2010. s. 19

⁴⁶ Dekret prezidenta republiky, paragraf 12, č. 16/1945 sb.

působit jen jeden rok. Druhá část velkého retribučního dekretu se věnuje jejich organizaci, personálnímu obsazení a samotnému procesnímu řízení.

MLS zasedal v pětičlenných senátech, které byly složeny z předsedy, jenž musel být soudce z povolání a ze čtyř soudců z lidu tyto členy jmenoval prezident republiky na základě seznamů sestavených příslušným okresním národními výbory. Soudci z lidu měli pocházet ze všech stran Národní fronty, zejména z řad vězňených a perzekuovaných účastníků odboje.

5.2 Vytvoření Národního soudu

Národní soud (dále jen NS) vznikl jako dekret prezidenta republiky č. 17/1945 Sb. Byl zřízen pro souzení nejvýznamnějších kolaborantů z řad vlastního národa (občani, kteří měli být za války svým spoluobčanům vlastnickým vzorem). Vedle nejvýznamnějších politických osobností protektorátního režimu měli před Národním soudem stanout představitelé aktivistických institucí a organizací, novináři, kteří svými články a projevy podporovali a propagovali okupační režim, a obecně osoby ve vedoucích pozicích, jejichž prorežimní smýšlení a jednání mohlo mít vliv na širší okruh lidí.⁴⁷

Rozdíl mezi lidovými soudy a soudem Národním byl v tom, že Národním soudem mohli být souzeni pouze občané české národnosti. V čele NS byl přednosta. Ten byl, společně se svými dvěma náměstkyněmi a předsedy senátů, jmenován na návrh vlády prezidentem republiky. Přisedící jednotlivých senátů (tedy soudci z lidu) byli jmenováni vládou a spolu s nimi také veřejný žalobce (či národní prokurátor), který určoval, kdo má být NS odsouzen.

5.3 Malý retribuční dekret

Dekret prezidenta republiky č. 138/1945 Sb., o trestání některých provinění proti národní cti vydaný 26. listopadu 1945 začal být označován jako tzv. „malý retribuční dekret“. Tvořen byl čtyřmi paragrafy. Podle malého retribučního dekretu měli být souzeni menší viníci - zločinci, kteří nespádají

---

⁴⁷ RAPA VÁ, I. 2010. s. 26

pod ustanovení retribučního dekretu, jsou však zavržitelné a musejí býti potrestány v době zvýšeného ohrožení republiky nepřístojným chováním, urážejícím národní cítění českého nebo slovenského lidu, vzbudili veřejné pohoršení.⁴⁸ Blíže nespecifikovaná provinění proti národní cti měla být trestána nejvýše jedním rokem vězení, pokutou do jednoho milionu korun nebo veřejným pokáráním. Dané tři způsoby potrestání mohly být kombinovány. V nejhorším případě tedy mohl být viník uvězněn, veřejně pokárán a navíc musel platit pokutu.⁴⁹

Dle směrnice ministerstva vnitra vydané na konci listopadu 1945 měly při každém národním výboru vzniknout bezpečnostní komise, jejichž úkolem bylo schraňovat trestní oznámení, která obsahovala podezření ze spáchání činů a to podle znění dekretů prezidenta republiky č. 16/1945 Sb., č. 17/1945 Sb. A dekretu č. 138/1945 Sb. V prvních dvou případech měly být trestní případy předány soudům. V opačném případě, kdy byla dána skutková podstata činu trestného dle malého retribučního dekretu, zůstala trestní věc příslušné bezpečnostní komisi. Pokud to daný případ vyžadoval, mohla být zřízena i zvláštní vyšetřující komise. Trestné komise byly složeny ze čtyř členů, kdy alespoň jeden musel být znalý práva. Trestní řízení mohlo být vedeno pouze proti československé či jiné slovanské národnosti. Pachatele bylo možné potrestat podle míry zavinění třemi možnými způsoby – vězením, pokutou či veřejným pokáráním.

---

⁴⁸ *Sbírka zákonů a nařízení republiky Československé, r. 1945*, částka 57, vyd. 26. 11. 1945 [online] 1. 3. 2014. Dostupné z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1945/057-1945.pdf>, 10. 3. 20014

⁴⁹ RAPA VÁ, I. 2010. s. 23

6. SOUDNÍ PROCESY S KOLABORANTY

O vině či nevině kolaborantů rozhodovali tzv. Očistné komise. Komise byly ustavované dekretem č. 105/1945 Sb. vydaným 4. října 1945, jako jeden z retribučních dekretů presidenta Beneše.

Dne 4. května 1947 skončila činnost MLS a NS, které byly zřízeny dekrety prezidenta republiky dne 19. června 1945. Kolaboranty soudil především Dekret prezidenta republiky o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a o mimořádných lidových soudech (retribuční dekret) vyhlášený dr. B. Benešem 19. 6. 1945 a podepsaný členy Fierlingerovy vlády, dále pak z téhož dne Dekret prezidenta republiky o Národním soudu.

Mezi obžalované měli zasednout ti, jenž se provinil na národě po stránce politické a hospodářské, kteří spolupracovali s okupanty, včetně těch, kteří působili jako konfidenti udavači aj. Rovněž byli stíháni ti, kteří propagovali nebo podporovali fašistické, nebo nacistické hnutí tiskem, rozhlasem, filmem nebo či divadlem anebo na veřejných shromážděních schvalovali nebo obhajovali nepřátelskou vládu na území republiky, případně jednotlivé nezákonné činy okupačních velitelství i úřadů a orgánů jim podřízených.

Již 16. dubna 1944 vyzvala exilová vláda české obyvatelstvo „odstranit ihned z veřejných funkcí příslušníky nepřátelských států a osoby, jež zpronevěřily ČSR nebo spolupracovaly s nepřítelem, jakož i zajistili všechny tyto osoby, aby neuprchly.“⁵⁰ Osudy kolaborujících novinářů nabrali po osvobození rychlý spád. Obavy o jejich dalším osudu byly na místě, proto velké množství autorů zvažovalo útěk. Již v polovině dubna 1945 byla, po jedné z konferencí, nabídnuta některým šéfredaktorům pomoc. Z pozdějších výslechů vyplynula nabídka Přednosta kulturně-politického oddělení Úřadu říšského protektora Martina Paula Wolfa „že ti šéfredaktoři, kteří se obávají následků své činnosti, mají se přihlásit, a z nich budou vybráni ti, kterým

---

⁵⁰ JECH, K. - KAPLAN, K. *Dekrety prezidenta Republiky 1940-1945*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR 2002. s. 125,126

německé úřady v daný moment umožní s falešnými doklady odjezd do Německa, kde by se mohli skrýt.⁵¹ O útěk na vlastní pěst se pokusili mnozí čeští novinářští aktivisté (např. Kožíšek či Křemen) většinou však byly jejich pokusy neúspěšné.

Snad nikdo z obžalovaných před Národním soudem nezbuzoval tolik emocí jako právě autoři, kteří během okupace publikovali články oslavující nacismus. Novináři byli veřejností přejmenováni na novinářské prostitutky.⁵²

Jako první byl před soud předvolán V. Crha. Jak tehdy psaly Zemědělské noviny „(...) konečně jsme se tedy dočkali. My všichni poctiví Češi, kteří jsme nikdy nehradili.⁵³ Crha byl po krátkém procesu odsouzen k doživotnímu vězení a ke ztrátě majetku. Další procesy s aktivistickými novináři následovaly v březnu a dubnu 1947. Proti novinářům svědčily v procesu jasné důkazy - velké množství článků podepsaných jejich jménem.

Z jednadvaceti novinářů, kteří stanuli před Národním soudem, jich bylo celkem sedm odsouzeno k smrti. Popraveni byli autoři „odporného charakteru“ R. Novák (Arijský boj), J. Kožíšek (Moravské noviny a později Polední list), V. Krychtálek (Večer a později Venkov), A. Kříž (Vlajka a později Rozhlas) K. Werner (Polední list a později Večerní České slovo). K trestu smrti byl rovněž odsouzen dr. J. Křemen (A-Zet a později Lidový deník) a dr. E. Vajtauer (Večerní České slovo a později Přítomnost). Zatímco Dr. J. Křemenovi byla udělena prezidentská milost, druhý ze jmenovaných byl odsouzen un contumaciam, protože pravděpodobně uprchl do zahraničí. Jeho osud nám není do dnešní doby znám.

Přísný trest nevyplýval pouze z vlastní novinářské činnosti těchto publicistů., nýbrž z jednání zcela jiného druhu. Aktivní spolupráci s gestapem a přímé udávání mělo za důsledek smrt stovek lidí. Další novináři byli potrestáni k trestu těžkého žaláře a to např. Gustav Dörfl (20let), Emil Šourek (15 let), Karel Chalupa (12 let), Vladimír Ryba 10 let, František Josef Prokop (4 roky), Jan Vrba (3 roky).

---

⁵¹ NA: fond TNS 8/47, karton 122, Krychtálek: konstitut, protokol 23. 10. 1946. Dále srov. ABS 305-371-4, dodatkový protokol Melč.

⁵² Jako první toto označení použil komunistický poslanec v lednu 1946.

⁵³ FROMMER, B. 2010. s. 359

7. NOVINÁŘ ČENĚK JEŽEK

Čeněk Ježek se narodil 7. listopadu roku 1900 v Praze rodičům Čenkovi a Antonii (rozená Jandová) Ježkovým. Studoval nejprve na obecné škole v Praze, následně pokračoval ve studiích na měšťance. Studium ukončil v roce 1921 na učitelském ústavu v Praze. Po ukončení začal pracovat jako odborný kantor na Obecné a pokračovací škole ve Velvarech, kde působil až do roku 1925. Čeněk Ježek absolvoval vyšší novinářskou školu, po které začal pracovat jako redaktor. Ježek byl po celý život zarytým ateistou, byl třikrát ženat. První dvě manželství neměla dlouhého trvání. Se třetí ženou Miroslavou žil až do doby zatčení. Společně měli dvě děti. Podle dobových fotografií byl Ježek vysoký zhruba 180cm, byl štíhle atletické postavy, na jeho těle nebylo žádné výrazné znamení.

7.1 Kariéra

Po vydání restriktivního zákona v roce 1925 působil jako tajemník národně-socialistické strany a redaktorem časopisu Kladenský republikán, který vydávala práce Československá strana socialistická. O čtyři roky později přešel pracovat do redakce Českého slova v Praze. V roce 1932 přešel do Poledního listu., kde zastával pozici redaktora zodpovídajícího za sociální a hospodářskou agendu. V tomto deníku vydržel necelé dva roky. Po odchodu redaktora dr. Ferdinanda Kahánka využil jeho nabídky a začal psát pro noviny Republikánské strany Venkov. V roce 1934 byl přijat do Syndikátů československých novinářů a od roku 1935 byl členem Sdružení parlamentních zpravodajů. V období zvýšeného ohrožení republiky se stal Ježek politickým a parlamentním zpravodajem časopisu Venkov.⁵⁴ Po 15. březnu 1939 a smrti dr. Kahánka se šéfredaktorem listu stal Rudolf Halík. Jako svého zástupce si určil právě Čeněka Ježka. Od roku 1941 zastupoval také velmi často Rudolfa Halíka na tiskových konferencích pořádaných W. Wolmarem. Pozici zástupce šéfredaktora opustil na jaře roku 1942, nadále však působil v redakci venkova

⁵⁴ Svědecký protokol Č. Ježka. NA Praha, fond Národního soudu, sig. 5/46, karton 14, p.č. 16

jako redaktor.⁵⁵ Po odchodu z časopisu Venkov zhruba 4 měsíce nepracoval, avšak po několik měsíců byl stále veden jako zaměstnanec vydavatelství Novina a.s. Od ledna 1943 až do převratu v roce 1945 byl Ježek šéfredaktorem odborného zemědělského časopisu Českomoravský rolník. Tento list jako periodikum nově utvořeného Svazu zemědělství a lesnictví, jehož předsedou byl Adolf Hrubý. První číslo bylo tvořeno články pouze odborného rázu. Po vydání čísla se s Ježkem spojil novinář V. Krychtálek, který byl v té době předsedou Národního svazu novinářů. Krychtálek vydání zkritizoval, přičemž se odvolával na slova W. Wolmara, který prohlásil že „první číslo je šovinistický plátek a že asi nadále ve své funkci šéfredaktora nesetrvá.“⁵⁶ U výsledku pak Ježek vypověděl: „napsal jsem Wolframovi anebo Petelkovi dopis, jehož české znění jsem si napsal sám a do němčiny mi ho překládal buď redaktor Jílek, nebo Prusík. Pamatuji si, že v tomto dopise jsem tehdy naznačoval, že nedostatky které jsou mně vytýkány, budou v příštím čísle odstraněny, což však se přesto nestalo.“⁵⁷ Po velkém nátlaku ze strany německého vedení byl Ježek nucen zařazovat do časopisu povinné projevy dle tiskových pokynů. Čeněk Ježek pracoval v Českomoravském rolníku po celou dobu vycházení tohoto časopisu a to až do osvobození v roce 1945, kdy časopis zanikl. Po celou dobu také působil na pozici šéfredaktora.

Čeněk Ježek nebyl členem žádné nacistické skupiny vyjma tzv. Presseklubu. Ten díky své šéfredaktorské funkci navštěvovat musel. V této organizaci docházelo k rozvoji a prohlubování styků mezi Němci a českými aktivistickými novináři. Členství v klubu se bralo jako čestná záležitost a novinářům bylo udělováno buď díky jejich vysoké funkci či zásluhám, které nacisté ocenily.

---

⁵⁵ Vyjádření ministerstva vnitra pro prokurátora Národního soudu z 22. listopadu 1945. NA Praha, fond Národního soudu, sig. 5/46, karton 14, p.č. 8.

⁵⁶ Tamtéž, p.č. 15

⁵⁷ Tamtéž, p.č.15

8. SOUDNÍ PROCES S NOVINÁŘEM JEŽKEM

Čeněk Ježek byl tzv. očištnou komisí pro očištění novinářského stavu při Ústředí svazu českých novinářů v říjnu roku 1945 označen za novináře aktivistu – kolaboranta. Podle komise bylo známo, že byl Ježek blízkým spolupracovníkem bývalého ministra A. Hrubého a aktivně se podílel na jeho aktivistické politice. Aktivisticky také vedl list Českomoravský rolník, kde působil jako šéfredaktor.⁵⁸

Č. Ježek se před svým zatčením nechal slyšet: „Nic nezakrývám a nebojím se otevřeně nésti důsledky, jestliže Národní soud uzná, že má činnost byla špatná, ale zrádcem národa, jak jsem byl označen v novinách při květnových událostech v souhrnném seznamu redaktorů aktivistů, nikdy jsem nebyl a nebudu. Nebyl jsem také ani přísluhovačem Němců a stydím se za toto označení, které vrhá hanbu i na mé bratry, na mou rodinu a na mé děti, jež jsou úplně bez prostředků a mají dnes tátu kriminálního!“⁵⁹

Proti nařčení z aktivismu nevystoupil pouze Ježek, ale i jeho manželka Miroslava Ježková a mnoho dalších veřejně činných osobností té doby z řad přátel obžalovaného. V žádosti adresované Ministerstvu vnitra Ježkovo manželka krátce po zatčení žádá ministerstvo o propuštění z ochranné vazby. Prosbu odůvodnila vyhláškou Ministerstva vnitra uveřejněnou v denním tisku, která definuje možnosti propuštění zajištěných podezřelých. Ježková v žádosti připomíná, že Ježek psal i články velice odvážného rázu, za které byl vyšetřován a dostal řadu důtek. Jako jediný novinář se otevřeně postavil podepsaným článkem proti E. Moravcovi, konkrétně v článku otištěném na titulní straně časopisu Venkov s názvem „Plukovník na lopatkách“. Dále pak v rozsáhlé žádosti dodává, že se krátce po uveřejnění zprávy o Ježkovo zatčení přihlásilo velké množství spolehlivých osob, a to jak ústně tak písemně, aby podpořila Ježkovu nevinnu.⁶⁰

---

⁵⁸ Protokol Komise pro očištění novinářského stavu. NA Praha, fond Národního soudu, sig. 5/46, karton 14, p.č. 8

⁵⁹ NA: fond TNS 5/46, karton 14, p.č. 2

⁶⁰ NA: fond TNS 5/46, karton 14, Žádost Ministerstvu vnitra. (první svazek)

Obžaloba dodala velké množství materiálů, jež dosvědčují jeho aktivistické smýšlení. Celkem se jednalo o 8 svazků novinářských článků, z toho významně aktivistických je podle soudu 9 článků uveřejněných v časopise Venkov. Šetření subkomise kladlo důraz také na zprávu SČN v Praze ze dne 17. října 1945, kde bylo mimo jiné uvedeno, že: „(...) Na druhé straně plyne z výslechu svědků i z přiložených dokladů, že během okupace dával najevo protinacistické smýšlení a podporoval příbuzné osob, které byly pro ilegální činnost německými úřady stíhány. Nebylo o něm zjištěno, že by někomu vyhrožoval, či že by někoho udal. Vzhledem k posléze uvedeným skutečnostem navrhuje se předložení spisu panu prokuristovi Národního soudu. Navrhuje se propuštění na svobodu na slib a případné další jeho vyšetřování na svobodě, v Praze dne 20. října 1945 představitel subkomise IV.“⁶¹ Na toto doporučení však nebyl brán ohled a tak zůstal Čeněk Ježek po celou dobu vyšetřování ve vyšetřovací vazbě.

V průběhu vyšetřování byl Č. Ježek několikrát vyslýchán. Tázán byl na vztah k různým protektorátním činitelům, na situaci v redakci časopisu Venkov a Českomoravský rolník či na členství v nacistických organizacích.

Jeho výpovědi se v průběhu vyšetřování nemění. Stejně tak jako tvrzení přátel či spolupracovníků, kteří se na předvolání soudu dostavili vypovídat.

8.1 Strategie obžaloby

Podle soudu sympatizoval Ježek s fašistickou a nacistickou ideologií a politikou již v roce 1938. Ve dvou člancích z června a listopadu 1938 napadal zahraniční politiku Československa, konkrétně pak naše spojenecké smlouvy se Sovětským Svazem, s Francií a Malou Dohodou. V těchto člancích také vyzdvihuje činy a politiku Poláka J. Becka, jenž úzce spolupracoval s nacistickým Německem a Hitlerem.⁶²

Komise prohlásila, že redaktor Ježek vpisoval podřízeným redaktorům do jejich článků nacistické výrazy a celé věty. Mnohdy se také stalo, že články

---

⁶¹ NA: fond TNS 5/46, karton 14, p.č. 1

⁶² V článku z 1. ledna 1942 „O úkolech, práci a iniciativě české vlády“.

podepisoval jejich jménem a to bez vědomí a souhlasu autora.⁶³ Čeněk Ježek psal a podepisoval články buď pod svým jménem či zkratkou „jk“. Často však používal i pseudonym Jan Hořák.⁶⁴ Obžalovaný se hájil tím, že v roce 1941 a rok poté, kdy zastupoval šéfredaktora Venkova Halíka, dostával pokyny od W. Woolframa. V pokynech bylo, podle jeho tvrzení, přesně určeno kde, co a na jakém místě má být vytištěno. Tiskové oddělení zasílalo pokyny písemné či telefonické a často také dávalo příkazy na tiskových konferencích. „Důležité články jsem psal sám a ostatní jsem rozdělával podle charakteristiky článku. Připouštím, že jsem články opravoval, ale vysvětluji to tím, že se jednalo o případy, kdy cenzura sama žádala, přikazovala opravy. Vzpomínám si, že často žádala cenzura přímo věty, které tam musely býti dány.“⁶⁵ Na základě výsledků uskutečněných ministerstvem vnitra podal prokurátor Národního soudu v Praze v druhé polovině roku 1945 na Čenka Ježka žalobu. Jako důvod uvedl, že: „(...) v letech 1938-1945, tedy v době zvýšeného ohrožení republiky jako redaktor deníku „Venkova“, šéfredaktor týdeníku „Českomoravského rolníka“ a politický poradce Adolfa Hrubého, tudíž jako novinář, který propagačně sloužil vládě vetřelců v denním tisku, za okolností zvláště přitěžujících, propagoval nacistické a fašistické hnutí a tiskem schvaloval a obhajoval nepřátelskou vládu na území republiky a nezákonné činy okupačních úřadů a orgánů jim podřízených v úmyslu, aby rozvrátil mravní, národní a státní vědomí československého lidu, čímž spáchal zločin proti státu podle § 3 odstavce 1 zákona ze dne 24. 1. 1946 č. 23 Sb. z. a n. a budiž za to podle §3 odst. 1 cit. zákona potrestán.“⁶⁶

Obžaloba na základě vyšetřování ministerstva vnitra a protokolů vyslechnutých svědků formulovala následující body: 1) působení Č. Ježka jako kolaboranta již od roku 1940, 2) Ježkova kolaborantská novinářská činnost, 3) Ježkův dopis tiskovému šéfovi W. Wolmarovi v roce 1942 kvůli prvnímu číslu Českomoravského rolníka, 4) spolupráce s protektorátním ministrem

---

⁶³ A tyto změny byly vždy provedeny zeleným inkoustem, který Ježek na korektury obvykle používal.

⁶⁴ Svědecký protokol Č. Ježka. NA Praha, fond Národního soudu, sig. 5/46, karton 14, p.č. 9-12.

⁶⁵ Protokol obžaloby. NA: fond TNS 5/46, karton 14, p.č. 1

⁶⁶ Protokol obžaloby. NA: fond TNS 5/46, karton 14, p.č. 2.53, l. 86.

zemědělství A. Hrubým včetně koncipování jeho projevů a 5) nabádání spolupracovníků k „aktivismu“ a změny článků redaktorům.⁶⁷

Čeněk Ježek se během výslechů bránil tím, že pouze plnil příkazy cenzorů. Obžaloba toto tvrzení neuznala. Podle soudu jednal Ježek na základě své vlastní iniciativy.

8.2 Proces

Žaloba novináře Čenka Ježka byla dokončena národním prokurátorem a zároveň žalobce JUDr. Grospič Ježkovu dne 13. března 1946. Obžalovací spis obsahoval devět stran strojopisu. Předsedou soudu byl ustanoven JUDr. Křížan. Přisedícími (tedy soudci z lidu) byli jmenováni Karel Moudrý, František Černý, Václav Kalfeřt, J. Špaček, Jan Bartl, Břetislav Osmančík a Evžen Köppel jako náhradník.

Doba začátku hlavního přelíčení proti Čenku Ježkovi byla stanovena na devátou hodinu dopolední 1. dubna 1946.⁶⁸ Rozsudek byl vynesena 3. dubna 1946 v pozdně odpoledních hodinách. V první den procesu byl přečten obžalovací spis. Následně soud začal s výpověďmi svědků. Ty pokračovali až do následujícího dne. Dále se soud věnoval ústnímu prohlášení svědků, na které Ježek v průběhu čtení reagoval.

Vypovídat se v procesu s novinářem Č. Ježkem dostavilo velké množství svědků. Ve výpovědích však spatřujeme dvě roviny, které svědci soudu předkládají. Na jedné straně je Ježek popisován jako dobrý občan, který vždy smýšlel protinacisticky a pomáhal lidem, kteří se v protektorátu ocitli v těžké životní situaci. To potvrdila svým výslechem u Národního soudu v Praze první den procesu Helena Alešová,⁶⁹ manželka židovského podnikatele, který pod tíhou situace odcestoval do USA. Tomu Ježek krátce po okupaci pomohl zařídit pas a odcestovat. Následně pomáhal i jeho manželce, která se po odcestování chotě ocitla v tíživé finanční a sociální situaci. Podle výpovědi ji Ježek v nejhroších časech ukrýval ve svém bytě tak, aby nebyla

⁶⁷ Protokol obžaloby. NA: fond TNS 5/46, karton 14, p.č. 2.1. 87

⁶⁸ Protokol hlavního líčení. NA Praha, fond Národního soudu, sig. 5/46, karton 15, p.č. 92

⁶⁹ Svědecký protokol H. Alešové. NA Praha, fond Národního soud, sig. 5/46, karton 14, p.č. 69

nalezená gestapem. Soustavně jí také poskytoval rady a finanční pomoc. Před Tajnou státní policií také ukrýval dávného známého, mlynáře Vratislava Pěchotu⁷⁰. Podle výsledku Ježek ze soukromých zdrojů zjistil, že se o Pěchotu po několikáté zajímá gestapo. Proto mu dával rady, jak se nalezení a zatčení vyhnout. Ježek se nebál v průběhu okupace i protektorátu stýkat i pomáhat dalším židovským občanům, pronásledovaných gestapem. To potvrzuje vyslýchaný tentýž den úředník Josef Reach.⁷¹ Ten byl po vzniku Protektorátu Čechy a Morava z důvodu rasových internován do koncentračního tábora v Terezíně. Ježek mu pravidelně posílal balíčky a zprostředkoval korespondenci a to nejenom Reachovi ale také dalším lidem uvězněným v táboře. Svědek uvedl, že všechny poslané dopisy byly také řádně odeslány.

Z mnoha výpovědí dále vyplývá, že se aktivně snažil najít pracovní místo těm, kteří nemohli své povolání nadále vykonávat. To ve výsledku potvrzuje obchodník Antonín Husík,⁷² toho času ředitel firmy Aero. Tomu se Ježek přimlouval za několik osob. Těmto osobám byla následně přidělena pracovní pozice. Mnohdy se jednalo o fiktivně vytvořená místa, která fungovala pouze za účelem „uliti“ osob.⁷³ Formální pracovní místa vytvářel Ježek i v redakci časopisu Českomoravský rolník. Tímto způsobem zaopatřil místo bývalé učitelce Františky Huškové,⁷⁴ kterou Ježek ve svízelné životní situaci zaměstnal. Hušková pracovala v redakci bez vědomí úřadů několik měsíců.

V mnoha případech plyne z výsledků svědků a přiložených materiálů, že během okupace dával najevo protinacistické myšlení. To potvrzuje vrchní úředník zemské banky Vilém Janda.⁷⁵ Ten se s Ježkem scházel spolu dalšími přáteli na osobních schůzkách. Na těchto setkáních se mnohokrát hovořilo o

---

⁷⁰ Svědecký protokol V. Pěchoty. NA Praha, fond Národního soudu, sig. 5/46, karton 14, p.č. 76

⁷¹ Svědecký protokol J. Reacha. NA Praha, fond Národního soudu, sig. 5/46, karton 14, p.č. 70

⁷² Svědecký protokol A. Husíka, NA Praha, fond Národního soudu, sig. 5/46, karton 14, p.č. 73

⁷³ „Jeho přání jsem se snažil vyhověti a skutečně značný počet osob byl, abych tak řekl u nás „uliti“ před zásahy Pracovního úřadu, protože jejich zaměstnání bylo formální, aby se úřadu práce mohli vykázat, že již jsou nasazeni. Tamtéž, p.č. 73

⁷⁴ Svědecký protokol F. Huškové. NA Praha, fond Národního soudu, sig. 5/46, karton 14, p.č. 75.

⁷⁵ Svědecký protokol V Jandy. NA Praha, fond Národního soudu, sig. 5/46, karton 14, p.č. 77

politické situaci. Ježek této skupině přinášel zprávy o vojenské situaci ze zahraničního rozhlasu. Často zdůrazňoval, že Německá armáda válku nevyhraje.⁷⁶ Podobně se vyjadřoval i v redakci listu Českomoravský rolník, což potvrzuje úředník a přispívatel Ladislav Kotík.⁷⁷ Ten uvádí, že při schůzkách odborníků redakce vyjadřoval jasné protinacistické postoje. Další kolega z redakce, vedoucí kulturní rubriky Venkova Karel Šlais-Koval⁷⁸ měl časté neshody s V. Krychtálkem. Podle dalších svědků z redakce se ho Ježek v hádkách zastával. Ve výpovědi Šlais uvedl, že byl Ježek „nebojácný a stál v otevřeném boji proti Krychtálkovi.“ To potvrzuje i další z vyslychaných pracovníků listu – redaktorka Jana Jonášová.⁷⁹ Ta razantně vyloučila, že by Ježek sám od sebe přepisoval či měnil články jiných redaktorů. Žádost na cenzuru byly údajně udílány redakci a šéfredaktorovi ve formě kategorického rozkazu, který bylo nutné vyplnit.⁸⁰ To se dělo se svolením autora v případě jeho přítomnosti anebo bez souhlasu v opačném případě. Ježek měl podle Jonášové s censurou časté neshody, avšak cenzura trvala tvrdě na svém.

Další linii Ježkova kolaborantského smýšlení odkrývají výpovědi některých spolupracovníků z redakce či tiskového domu. Mnozí naopak potvrzují, že jim obžalovaný články měnil k obrazu a spokojenosti německé ideologie a to často bez svolení či upozornění.

František Bauer odborový přednosta ministerstva informací však jeho redakční práci kritizuje.⁸¹ Podle jeho slov nefungoval Ježek dostatečně rázně a bojovně proti nařízené cenzuře, které se mnohdy dalo vyhnout. Mezi svědky byl i tehdejší spolupracovník z časopisu Venkov - redaktor hospodářské části,

---

⁷⁶ „Ježek vždy zdůrazňoval, že Němci válku nevyhrají, že je naší povinností dobou okupace se provést tak, abychom utrpěli co nejmenší škody. A že je naší povinností držet posice, aby se tam nedostali Němci.

⁷⁷ Svědecký protokol L. Kotíka. NA Praha, fond Národního soudu, sig. 5/46, karton 14, p.č. 21

⁷⁸ Svědecký protokol K. Šlaise-Kovala. NA Praha, fond Národního soudu, sig. 5/46, karton 14, p.č. 22

⁷⁹ Svědecký protokol J. Jonášové. NA Praha, fond Národního soudu, sig. 5/46, karton 14, p.č. 34

⁸⁰ „Vylučuji, že by obviněný sám od sebe, bez nátlaku cenzurních orgánů by texty svým redaktorům v nacistickém duchu měnil. Tamtéž.

⁸¹ Svědecký protokol F. Bauera. NA Praha, fond Národního soudu, sig. 5/46, karton 14, p.č. 32

Augustin Mencák.⁸² Ten byl v procesu vyslýchán nejčastěji, právě on nastoupil v roce 1942 po Ježkovi na pozici zástupce šéfredaktora. Podle jeho výpovědi byl Ježek ve své funkci velice horlivý, což mělo za následek provádění změn v textech redaktorů podle Ježkova osobního uvážení. Mencák ve výpovědi uvádí příklad článku „Socialismus v hospodářství“, který jako redaktor napsal a Ježkem byl opraven.⁸³ Podle Ježka bylo však upravovat články Mencákovi nutností a to proto, že byly příliš aktivistické. To však vypovídající rázně odmítal. Podle redaktora ze Zemědělských novin Hugo Vojty⁸⁴ byl Ježek ke svým podřízeným arogantní. Jeho povaha byla údajně velice výbušná. Díky tomu rysu docházelo v redakci k častým konfliktům mezi Ježkem a redaktory.

Kromě Ježkovy kolaborantské novinářské činnosti bylo dalším tématem jeho údajný přátelský vztah s protektorátním ministrem A. Hrubým. O vztahu k agrárnímu ministrovi vypovídalo mnoho osob, jejich názory se však neshodovaly. Dne 8. února 1946 vypovídal Ctibor Melč. Ten sice uvedl, že se s Ježkem moc nestýkal, avšak Melč potvrzuje, že Ježek vystupoval jako důvěrný spolupracovník Hrubého, často se na něj prý i odvolával. Tuto skutečnost potvrzuje i šéfredaktor tiskového odboru ministra informací Karel František Zieris. Ten uvádí, že byl Ježek mezi kolegy novináři považován za tiskového šéfa ministra Hrubého, protože jejich styky byly velice časté a intenzivní.⁸⁵ Podle výpovědi dalšího svědka H. Palmy však vztahy přátelské nebyly. Palma připouští, že se Ježek s Hrubým stýkali často, schůzky se ale vždy týkaly pouze tiskovým záležitostem.⁸⁶ Ministr zemědělství a lesnictví Adolf Hrubý byl vyslýchán druhý den procesu.⁸⁷ Svědek potvrdil, že měl s obžalovaným pracovní vztah. Stýkali se od doby, kdy se Hrubý stal ministrem a to v redakci

---

⁸² Svědecký protokol A. Mencáka. NA Praha, fond Národního soudu, sig. 5/46, karton 14, p.č. 40

⁸³ „Obviněný mně článek vrátil k přepracování a připojil vlastnoručně tuto poznámku „dej tam právě zhodnocené nac. Soc. zásady za dobrou práci, dobrý plat, za dobrý plat výkon pracovní Tedy socialismus i pro zaměstnavatele, který je chráněn před lenošením či neschopností pracovní. To jest správná zásada.“

⁸⁴ Svědecký protokol H. Vojty. NA Praha, fond Národního soudu, sig. 5/46, karton 14, p.č. 63

⁸⁵ Ziers dále ve svém protokolu uvádí „Říkalo se tehdy, že Ježek připravuje některé projevy a akce Hrubého a počíná si při tom tak, že Hrubého mnohdy postaví před hotovou věc.“

⁸⁶ Svědecký protokol H. Palmy. NA Praha, fond Národního soudu, sig. 5/46, karton 14, p.č. 80

⁸⁷ Svědecký protokol A. Hrubého. NA Praha, fond Národního soudu, sig. 5/46, karton 14, p.č.

Venkova a to když dával podrobné instrukce novinářům. V době, kdy se stal Ježek šéfredaktorem časopisu Rolník, byl s Hrubým v telefonním kontaktu nejméně jednou týdně. Na dotaz týkající se vzájemného poměru mezi ním a obžalovaným přiznal, že Ježek byl u něj přibližně šestkrát nebo sedmkrát soukromě na večeři a asi jednou na obědě.

Hrubý dále vyvrací domněnku, která panovala v novinářských kruzích – většinu proslovů si psal sám a výslovně popírá Ježkovu spolupráci. Hrubý upřesňuje, že mu obžalovaný napsal celkem tři projevy.⁸⁸ Vyslýchaný dále uvedl, že mu Ježek napsal několik aktivistických článků, které byly dobrovolně uveřejněny v časopise Venkov.

Sám Ježek ve své výpovědi několikrát uvedl,⁸⁹ že jeho smýšlení nacistické nikdy nebylo a že je jako kolaborant a aktivista označován neprávem. Podle jeho slov nikdy nikomu nevyhrožoval ani nikoho neudal naopak podporoval občany, kteří se díky režimu potýkali s existenčními problémy „podporoval jsem lidi aby nemuselo být totálně nasazení resp. opatřoval jim příhodnější místo, kam ani nemuseli chodit, uvedu konkrétní případ, kdy jsem posílal do továrny Aero ve Vysočanech generálnímu řediteli Ing. Benešovi české lidi, aby je umístil na příhodných místech.“ Další vyslýchaným svědkem byl Karel Vlček, kterého znal Ježek z Kladna, kde oba působili ve straně národně socialistické. Vlček uvedl ve výslechu sepsaném 8. října 1945 že byl Ježek „vždycky dobrým Čechem, před kterým jsem mohl beze strachu mluvit o politické situaci a který vždy dával najevo protinacistické smýšlení.“⁹⁰

Podle vyšetřovacích spisů ministerstva vnitra Ježek několikrát zopakoval, že nikdy nebyl členem žádné politické protektorátní organizace ani spolku. Připustil, že poslední dobu okupace strávil jako šéfredaktor významného odborného časopisu, pro jeho neznalost německého jazyka však nebyl schopný komunikovat s německým vedením přímo. Neznalost jazyka potvrzuje naprostá většina dotázaných svědků. Podle některých to byl zásadní důkaz pro potvrzení faktu, že se Ježek s Němci nestýkal. Často také v redakci

---

⁸⁸ Jednalo se o projevy Říp, Chotusice a Švehlův projev.

⁸⁹ Protokol hlavního líčení. NA Praha, fond Národního soudu, sig. 5/46, karton 15, p.č. 92

⁹⁰ Svědecký protokol K. Vlčka. NA Praha, fond Národního soudu, sig. 5/46, karton 14, p.č. 66

prohlašoval, že se německy učit nebude, protože to stejně nebude nikdy potřeba. Někteří svědci s tímto faktem nesouhlasili. Již zmíněný Karel F. Zieneris prohlásil, že neznalost jazyka nebyla překážkou pro styk a komunikaci s nacisty. Ježek se prý pravidelně scházel s Hrubým a skupinou Němců na území Německého statku, kde probíhaly hody.

8.3 Rozsudek

Rozsudek nad novinářem Čeněkem Ježkem byl vynesena dne 3. dubna 1946, tedy hned třetí den po začátku Ježkova procesu. Národní osud zamítl další důkazy a ukončil jednání. Vynesený rozsudek Národním soudem v Praze zněl následovně: „Obžalovaný Čeněk Ježek, dne 7. listopadu 1900 v Praze rozený, ženatý bez vyznání, šéfredaktor, bytem v Praze XII., Písecká 17, nyní v řádné vazbě Národního soudu v Praze je vinen, že v době zvýšeného ohrožení republiky jako redaktor deníku „Venkov“ tudíž jako novinář, který propagačně sloužil vládě vetřelců v denním tisku, za okolností zvláště přitěžujících propagoval nacistické a fašistické hnutí a tiskem schvaloval a obhajoval nepřátelskou vládu na území republiky a nezákonné činy okupačních úřadů a orgánů jim podřízených v úmyslu, aby rozvrátil mravní, národní a státní vědomí československého lidu. Čeněk Ježek spáchal zločin proti státu v § 3 odst.1, Dekretu prezidenta republiky z 19. června 1945 čís. 16 Sb. a byl za své chování podle téhož zákonného ustanovení s použitím § 1 odst. 2 retr. dekretu k trestu těžkého žaláře na 15 let, zostřeného jedním tvrdým lůžkem čtvrtletně a podle §389 tr. ř. k náhradě trestních nákladů. Podle § 55tr. ř. započítává se do trestu zajišťovací a řádná vazba od 11. července 1945 do 3. dubna 1946. Podle § 14 lit. a,b,c dekretu Čeněk Ježek zároveň 1.) pozbývá po dobu 15 let občanské cti 2.) 6 let trestu na svobodě odpývá ve zvláštních nucených pracovních oddílech a 3.) jedna čtvrtina jeho jmění propadá ve prospěch státu.“⁹¹ Jako důvody k odsouzení uvádí Národní soud „Na základě průvodního řízení má soud zjištěno a prokázáno, že obžalovaný v letech 1938 až 1943

---

⁹¹ Protokol rozsudku Čeněka Ježka. NA Praha, fond Národního soudu, sig. 5/46, karton 15, p.č. 94.

propagoval a schvaloval nacistickou vládu články v denním tisku a to v deníku „Venkov“ a že svým kolegům opravoval bez jejich vědomí články ve směru nacistickém po případě nutil psát redaktory v podobném duchu. Obžalovaný Čeněk Ježek se hájil tím „že neměl v úmyslu propagačního, nýbrž že tak činil proto, poněvadž byl censurou k tomu donucen, censura že jemu články k opravě vracovala a opravy přikazovala, po případě mu předepsala ke vsunutí do článku celé věty. Obžalovaný tedy psal pro německý režim, aby zakryl svoji činnost, která právě proti tomuto režimu směřovala a aby v tisku udržel posice proti Němcům za každou cenu.“⁹²

Jeho tvrzení shledal Národní soud jako nepravdivé, protože výsledkem svědků F. Bauera, J. Ondráčka a A. Sedláčka soud zjistil že „(...)censuru tehdy prováděli Češi, Němci pak že neměli přehledu o tom, zda určitý článek, který byl předložen k cenzuře, skutečně také byl uveřejněn, že sice někdy censura vracovala články redaktorům k opravě nebo doplnění, že však nikdo ničeho nenamítal proti tomu, byl-li vrácený článek nahrazen článkem úplně jiným a že také nikdo nebyl nucen psát tak jak bylo nařízeno. Jak obžalovaný jako bývalý český učitel skutečně smýšlel patrně jest z jeho článku, v němž na otázku s kým jdeš? v časopise Venkov z 3. června 1942 uveřejněnou, sám odpovídá otevřeně, ke komu se hlásí a tvrdí, že jediná cesta naše jest státní president Dr. Hácha, česká vláda a Praha, nikoliv Beneš a Londýn. Obžalovaný stavěl se proti našemu zahraničnímu odboji, proti presidentovi a zahraniční vládě a tyto zesměšňoval, vysmíval se i vlastnímu národu a státu, o němž hovoří jako o náruďku ve střední Evropě.“⁹³ Obžalovaný byl také obviněn, že ve svém napodobování Němců kopíroval i rasovou nesnášenlivost, útočil na Židy a žádal jejich brzké odstranění. Dle Národního soudu se Ježek o ztrátě samostatnosti vyjádřil po vzoru Němců ve článku ve Venkově ze dne 7. ledna 1942, jako důkazní materiál doložil soud příslušné články. Národní soud také prokázal, že „obžalovaný v letech 1939 až 1943 schvaloval a podporoval nacismus, dával ve svých člancích nepokrytě najevo, že Německo ve válce zvítězí, čímž vědomě podlamoval víru československého národa v lepší příští a

---

⁹² Protokol rozsudku Čenka Ježka. NA Praha, fond Národního soudu, sig. 5/46, karton 15, p.č. 94.

⁹³ Tamtéž

rozkladně působil na morálku lidu.“⁹⁴

Podle soudu je patrné, že Ježek hrál dvojí úlohu a že zastával bezcharakterní politiku dvojí tváře a to proto, aby mohl prokázat loajalitu k Československu v případě, že by se situace obrátila a Německo prohrálo válku. Soud naopak neprokázal, že by byl obžalovaný politickým poradcem ministra A. Hrubého, ani že by mu psal články pro noviny či mu vymýšlel jeho proslovy. Proto tyto obvinění nebrala v potaz. Národní soud souhlasil s tím, že je třeba přihlídnout ke skutečnosti, že již od roku 1943 ustává Ježkova kolaborantská činnost a v roce 1944 přestala nadobro.

Národní soud v procesu zohlednil výpovědi mnohých svědků, kteří o Ježkovi hovořili jako o dobrém člověku ryzího charakteru. V rozsudku dále zaznělo že „obžalovaný skutečně hleděl v určitých případech pomoci českému člověku, pomáhal manželkám zatčených (svědkyně Františka Hušková a Božena Mališová, Dr.Oskar Mališ, František Maloun) pomáhal vdovám po dvou popravených, umožnil židovi Alešovi útěk přes hranice a židovi Rachovi v roce 1941-1942 posílal do terezínského gheta balíčky s potravinami a zprostředkuje jemu jakož i jiným intervenovaným dodávání korespondence a motáků. Také celou řadu lidí poschovával ve zdejších továrnách a tím je uchránil od nasazování do říše.“

Dále bylo uznáno za polehčující okolnosti, že Ježek pořádal sbírky na rodiny příslušníků pozatýkaného ilegálního komunistického kroužku v redakci Rudého Práva a že v roce 1943 přestal psát aktivistické články do novin úplně.

Národní soud v Praze došel po uvážení všech polehčujících okolností k závěru, že „trest obžalovanému vyměřený podle ustanovení § 3 odst. 1 retr. dekretu sazba III. je příliš přísný a odsoudil proto obžalovaného se zřetelem k ustanovení § 16 odst. 2. retr. dekretu pod zákonnou nejnižší hranici trestu, poněvadž soud vzal za prokázáno, že obžalovaný snažil se později prospěti mnohým českým lidem a na svém obrácení v r. 1943 na cestě povinnosti již vytrval.“⁹⁵ Doznání novináře Čeňka Ježka bylo uznáno za polehčující okolnost a to dle ustanovení § 46 b, tr. z. Jako zvlášť přitěžující okolnost bylo shledáno,

---

⁹⁴ Tamtéž

⁹⁵ Protokol rozsudku Čeňka Ježka p.č. 94.

že Č. Ježek v trestné činnosti pokračoval velmi dlouho a navíc působil ve velmi rozšířených periodických. Tímto vysvětlením byl rozsudek dle Národního soudu plně vysvětlen a odůvodněn. Rozsudek nad novinářem Čěnkem Ježkem nabyl platnosti dne 3. dubna 1946 v Praze.

9. ZÁVĚR

Období Protektorátu Čechy a Morava bylo jedno z nejtragičtějších v naší historii. Změny se týkaly nejenom životů občanů ale také každé části společenského, hospodářského a politického života. Vládnoucí skupina vytvářela psychický a fyzický nátlak, který vedl k utiskování určitých skupin společnosti. Dlouholeté příkoří a teror byl po válce potrestán. Retribuční soudnictví trvalo dva roky. V dané době bylo podáno u všech 24 mimořádných lidových soudů (MLS) celkem 132 549 trestních oznámení. Vyřízeno bylo 130 114 případů.

Soudní proces s novinářem Čeněkem Ježkem se nijak výrazně nelišil od dalších procesů s kolaborujícími novináři. Obžaloba však vykazovala specifické rysy, které znesnadňují zodpovězení otázky o jeho vině či nevině. Naprostá většina svědků, kteří před soudem vypovídali, hovořili ve prospěch obžalovaného. Svědci vyzdvihují Ježkovo smysl pro češství, spravedlnost a snahu pomoci znevýhodněným občanům v tíživé životní situaci. Nelze si ale nepovšimnout, že výpověď několika osob potvrzuje podezření soudu o spáchaných činech. Nezodpovězenou otázkou však nadále zůstává, jak objektivní byly tyto výpovědi. V mnoha případech se mohlo jedna pouze o vykonstruované výpovědi, které vznikli na základě závisti či zášti proti obžalovanému.

Soud rozhodl v neprospěch obžalovaného k 15 letům tvrdého žaláře. Kládeme-li si otázku, zda byl Čeněk Ježek opravdu kolaborant, jak byl označen komisí pro očistu novinářského svazu anebo pouze zbabělec, který se dostatečně nedokázal vzepřít německému nátlaku, je odpověď velice nejednoznačná a z mého pohledy velice subjektivní. Jeho činy a některé poznámky jasně potvrzují jeho protinacistické smýšlení. Avšak jako nesporný důkazní materiál slouží napsané články, které oslavující Německo, kterých napsal Ježek nespočet.

Připomenout musím i fakt, že do rozsudků retribučního soudnictví často vstupovaly politické zájmy komunistické strany a nenávist vůči bývalému režimu. Jsem si vědoma, že většina použitých soudních materiálů vzniklo po

válce v atmosféře strachu. Jistá forma nenávisti je pochopitelná, avšak bezpochyby v mnoha případech neoprávněná a nespravedlivá.

10. SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY

Archivy

Archiv bezpečnostních složek, fond 300 Ústředna Státní bezpečnosti

Národní archiv v Praze, fond Národního soudu

Dobový tisk

Českomoravský rolník

Lidová demokracie

Rudé právo

Svobodné slovo

Venkov

Seznam česky psaných zdrojů

BEDNAŘÍK, P. - JIRÁK, J. - KÖPLOVÁ B. *Dějiny českých médií*. Praha: Grada 2011.

BOROVÍČKA, M. *Kolaboranti 1939-1945*. Praha: Paseka 2007.

BRANDES, D. *Češi pod německým protektorátem*. Praha: Prostor 1969.

DOLEJŠ, V. *Noviny a novináři z poznámek a vzpomínek*, Praha: NPL Praha, 1963.

GREGOROVÍČ, M. *Kapitoly o českém fašismu*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny 1995.

HROCH, M. *Úvod do studia dějepisu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství 1985.

FROMMER, B. *Národní očista. Retribuce v poválečném Československu*. Praha: Academia 2010.

- JECH, K. - KAPLAN K. *Dekrety prezidenta Republiky 1940-1945*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR 2002.
- KŘEN, J. *Dvě století střední Evropy*. Praha: ARGO 2005.
- KVAČEK, R. *Poslední den - Mnichov-Praha, konec září 1938*. Praha: Epocha 2011.
- MALÝ, K. a kol. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha: Leges 1999.
- MARŠÁLEK, P. *Pod ochranou Hákového kříže: Nacistický okupační režim v českých zemích 1939-1945*. Praha: Auditorium, 2012.
- PASÁK, T. *Český fašismus 1922-1945 a kolaborace 1939-1945*. Praha: Práh 1999.
- PASÁK, T., *K historii českého fašismu: český fašismus a jeho zhoubná politika v letech 1922-194*. Praha: Český svaz protifašistických bojovníků 1985.
- RAPAVÁ, I. *Mimořádný lidový soud v Mostě v letech 1945-1948*. Ústí nad Labem: Albis International 2010.
- ŠINDELÁŘ, B. *Úvod do studia historie*. Brno: Univerzita J. E. Purkyně 1981.
- ROKOSKÝ, J. *Rudolf Beran a jeho doba: Vzestup a pád agrární strany*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů 2011.

Seznam internetových zdrojů

<http://www.psp.cz/docs/laws/dek/D>

http://publication.fsv.cuni.cz/attachments/387_cebe_koncelik_NM_2008.pdf

<http://ftp.aspi.cz/opispdf/1945/057-1945.pdf>, 10. 3. 20014

11. SEZNAM PŘÍLOH

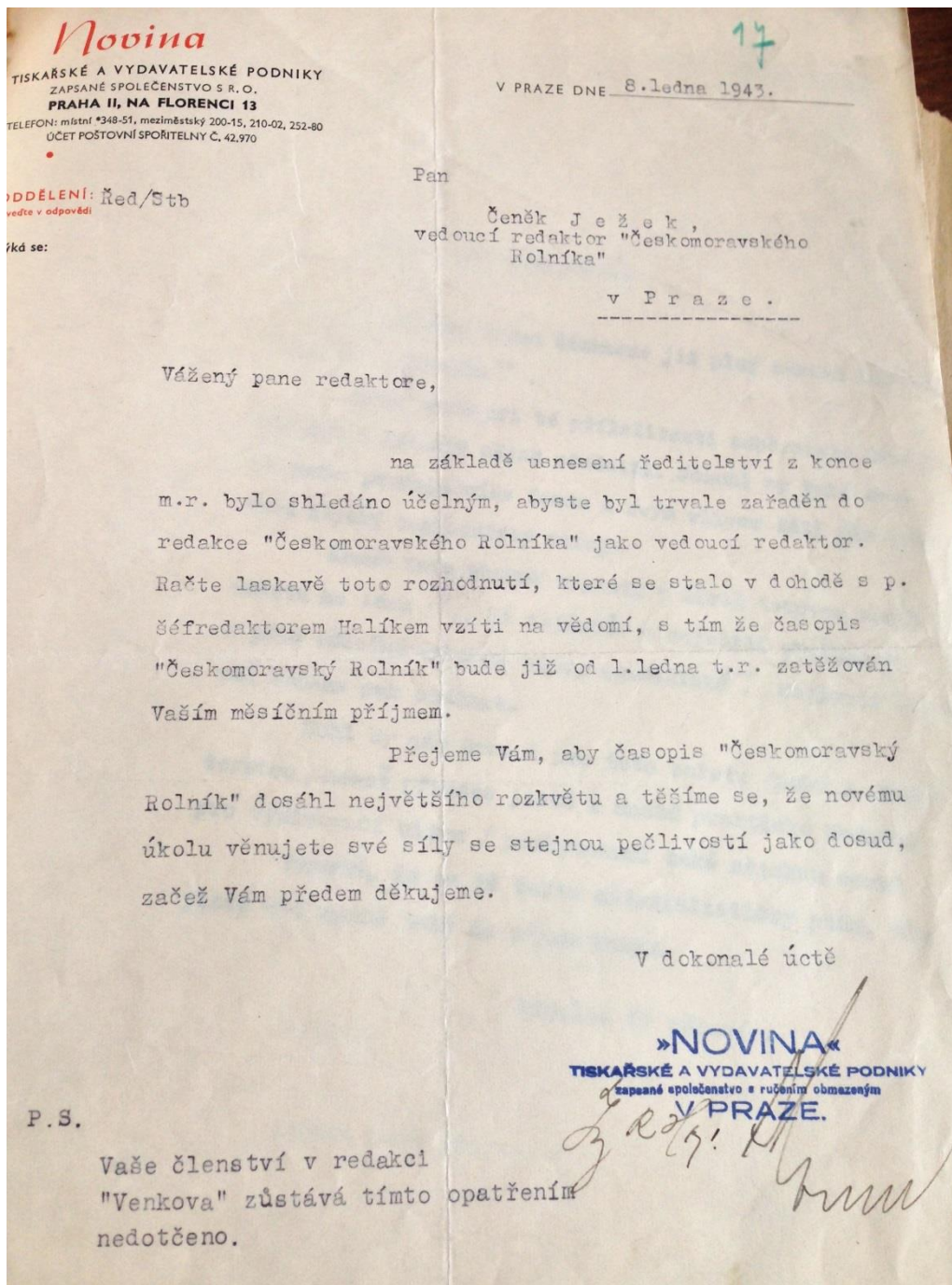
Příloha A – Protokol o přijetí do Českomoravského Rolníka..... I

Příloha B – Záznam Ředitelství národní bezpečnosti o vazbě Čeňka Ježka.....II

Příloha C – Nařízení Národního soudu v Praze k vykonání trestu.....III

PŘÍLOHY

Příloha A – Protokol o přijetí do Českomoravského Rolníka

Příloha B - Záznam Ředitelství národní bezpečnosti o vazbě Čenka Ježka

Ředitelství národní bezpečnosti
Státně bezpečnostní oddělení

V Praze dne 7. prosince 1945. ^{2P}

Čj. 73.123/45

Národnímu prokurátorovi
v Praze

Věc: Čeněk Ježek redaktor - vězeň pro Národní soud. Np 37/45

K čj. NP 37/45.

Zasílám na vědomí.

Národní prokurátor v Praze.
Došlo: - 7. XII. 1945 1945.
příloh: —

Nvs 17 145
11

v zastoupení:
Jenůhy

Příloha C – Nařízení Národního soudu v Praze k vykonání trestu

- 478

NÁRODNÍ PROKURÁTOR V PRAZE
 Došlo: 17. IV. 1946

Hp /4 příloh: Čís. jedn. NS 5/46
 Np 37145 93

(268)

Nařízení, aby trest byl vykonán.

Benek Jeršek,
 max. z. 11. 1900

rozsudkem ze dne 3. dubna 1946
 pro § 3 odst. 1. p. p.
 k *terakému* žaláři na dobu
 15 (patnáct) let
 zostřenému 1 k rodinám živěním
15 let

se započtením vazby
 od 11. srpence 1945 - 12 hod.
 do 3. dubna 1946 - 18 hod. do p. m.
 odsouzený, má trest ihned
 nastoupiti, a budiž po jeho odbytí na svobodu
 propuštěn.

*6 let odpyká v nuc. prac.
 6 let odpyká v nuc. prac.
 1/4 jmen. propovídky*

**Národní soud
 Krajský soud trestní
 v Praze XIV.,**

č. j. 37145/93, dne 3. dubna 1946.

Nastoupení trestu dne 3. dubna 1946
 18²⁰ hod.

**Ředitelství věznic
 Krajského soudu trestního v Praze**
 dne 9. 4. 1946.

Šum

Národnímu prokurátorovi
 Státnímu zastupitelství č. j. - St. Np. 37

k nahlédnutí.
Národní soud v Praze.
 Krajský soud trestní v Praze XIV

odd. I., dne 15. 4. 19

Národní soud v Praze.
 Krajskému soudu trestnímu v Praze

Zpět po záznamu.

~~Státní zastupitelství~~
 Národní soud trestní v Praze
 dne 17. IV. 1946
 v Praze, dne

Národní

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Radka Prosová

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: Prezenční

Název práce: Portrét protektorátního novináře Čenka Ježka

Rok:2013/2014

Počet stran textu bez příloh:49

Celkový počet stran příloh:4

Počet titulů českých použitých zdrojů:17

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů:0

Počet internetových zdrojů:3

Počet ostatních zdrojů:7

Vedoucí práce: Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.